

MASARYKOVA UNIVERZITA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Katedra politologie

Dělnická strana

Bakalářská práce

Marek Bach

Vypracoval: Marek Bach

UČO: 182443

Vedoucí práce: PhDr. Josef Smolík, Ph.D.

Obor: BSS, PL

Imatrikulační ročník: 2005

Brno, 2008

Prohlášení o autorství práce

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Dělnická strana* vypracoval samostatně a použil jen zdroje uvedené v seznamu literatury.

V Brně, 6. 1. 2009

podpis.....

Děkuji tímto PhDr. Josefu Smolíkovi, Ph.D., za vedení práce a za cenné rady a připomínky, které mi během psaní poskytoval.

Obsah

Úvod	6
1 Metodologické ukotvení práce	7
2 Terminologie	8
2. 1 Politický extremismus	8
2. 2 Radikalismus	11
2. 3 Populismus	12
2. 4 Pravicový extremismus	14
3 Vznik a vývoj DS	16
3. 1 Založení DS	16
3. 2 První období 2003-2005	17
3. 3 Druhé období 2005-2006	19
3. 4. Třetí období 2006 – doposud	21
4 Programatika, ideologie	27
5 Spolupráce s domácími subjekty	33
5. 1 NS – Národní strana	33
5. 2 NSJ – Národní sjednocení	33
5. 3 PaS - Právo a Spravedlnost	34
5. 4 NK – Národní korporativismus	34
5. 5 AN – Autonomní nacionalisté	35
5. 6 NO – Národní odpor	35
5. 7 PA - Pravá alternativa	36
5. 8 DSSS - Demokratická strana sociální spravedlnosti	36
5. 9 KČP - Klub Českého pohraničí	36
6 Spolupráce se zahraničními subjekty	37
6. 1 Německo - NPD – Nationaldemokratische Partei	37
6. 2 Slovensko - Slovenská pospolitost	38
8 Organizační struktura	39
9 Ochranné sbory Dělnické strany	41
10 Dělnické listy	43
Závěr	44

Seznam literatury	46
Seznam zkratk	50
Přílohy	51

Počet znaků: 78 387 (včetně mezer)

Úvod

V rámci obnovení polistopadového pluralitního stranického systému se na české politické scéně konstituoval i krajněpravicový proud. V devadesátých letech ho reprezentovalo především Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa (dále jen SPR-RSČ). Prakticky po celou dobu své existence provázely SPR-RSČ série odchodů členů. Z takto odštěpených stran je i Dělnická strana (dále jen DS), které se věnuje předkládaná práce.

Nutno podotknout, že se nejedná o první práci věnovanou DS. Ve své klausurní práci se jí věnovala Petra Vejvodová. Ta však vyšla již v roce 2005. Domnívám se, že za více než tři roky došlo v Dělnické straně k výraznému vývoji a mnou předkládaná práce má tudíž své opodstatnění.

V médiích bývá DS označována celou řadou přívlastků. Mluví se o ní jako o radikální, nacionalistické, rasistické, neonacistické či pravicově extremistické. Zatímco k nacionalismu či radikalismu se hlásí, od zbývajících označení se rázně distancuje. Ve své práci se budu zabývat právě posledním uvedeným přívlastkem a ke studiu DS tudíž přistoupím z pozice teorie extremismu, pomocí které se pokusím posoudit zda je z hlediska politologie možné považovat DS za pravicově extremistickou stranu.

Tomu odpovídá i struktura práce. V úvodní terminologické části představím teorii extremismu a pojem extremismus odliším od s ním souvisejících pojmů radikalismus a populismus. Dále podrobněji popíši extremismus pravicový. Faktografická část je rozdělena na podkapitoly, které postupně přibližují okolnosti vzniku strany a následný vývoj, její ideový profil a s ním související programatiku. Další části faktografické části jsem vyčlenil pro stručný popis domácích a zahraničních subjektů (politických stran, občanských sdružení atd.) s kterými DS spolupracuje či spolupracovala. Dále přiblížím organizační strukturu strany, představím její stranické noviny Dělnické listy (dále jen DL) a také představím Ochranné sbory Dělnické strany (dále jen OS-DS). Na základě toho zhodnotím, zda a proč lze DS označit za pravicově extremistickou stranu.

1 Metodologické ukotvení práce

Z metodologického hlediska vychází terminologická část práce z analýzy odborné politologické literatury, a to jak tištěné, tak i té z internetových zdrojů.

Část věnovaná vlastnímu popisu Dělnické strany je také založena na analýze odborné politologické literatury (tištěné i z internetových zdrojů), kromě toho je v ní použita i analýza mediálních produktů, dostupných na toto téma. Jedná se především o psané články internetového zpravodajství, v menší míře o audiovizuální záznamy veřejných vystoupení DS.

Jako nosný zdroj jsem však použil analýzu obsahu internetových stránek Dělnické strany, internetových stránek Dělnických listů a také jejich verze, které DS distribuuje v tištěné podobě (využíval jsem však jejich elektronickou verzi, která je volně ke stažení). V menší míře jsem vycházel i z webových stránek subjektů, s kterými DS spolupracuje či spolupracovala (Národní odpor, Autonomní nacionalisté, Slovenská pospolitost aj.)

2 Terminologie

2. 1 Politický extremismus

Vymezení a následné používání pojmu politický extremismus s sebou přináší celou řadu problémů. Jedním z důvodů je jeho velmi volné používání v médiích, kde se jím označují i skupiny a jevy, jejichž zahrnutí pod tento pojem, je z politologického hlediska přinejmenším sporné. Běžně se lze v médiích také setkat se synonymním používáním pojmů extremismus a radikalismus, což je opět z hlediska politologie zjednodušující (viz níže). Často se s pojmem extremismus můžeme setkat v politice, kde se jej hojně používá/zneužívá k diskreditaci určitého oponenta, neboť tento pojem u veřejnosti vyvolává negativní konotace. Nicméně nebylo by zcela korektní svalovat vinu na nezodpovědná média a populistické politiky, neboť ani sami politologové se na jeho obsahu nedokáží shodnout. V následující kapitole tedy představím, jak je tento termín chápán jednotlivými politology, kteří se zaměřují na výzkum této oblasti.

Analýza obsahu tohoto pojmu obvykle vychází z jeho etymologického rozboru. Slovo extremismus je odvozené z latinského slova *extremus*, které lze do češtiny nejlépe přeložit jako nejzazší, nejbližší či nejkrajnější (Mareš 2003: 20, Charvát 2007: 9). Odtud vychází i jeho politologické užití, kdy se jím označují pozice nejvíce vzdálené pomyslnému středu na pravolevé škále politických ideologií.

Americký politolog Seymour Martin Lipset a Earl Raab upozorňují na dva různé výklady pojmu extremismus 1) Extremismus jako odchylka od politické normy. 2) Extremismus jako specifická tendence k porušování demokratických procedur. (Lipset, Raab 1970: 4) Ve své studii se však zaměřují na zkoumání extremismu ve smyslu druhé zmíněné definice. Extremismus podrobněji charakterizují jako překračování hranic normativních procedur, které stanovují demokratický politický proces. Na řadě příkladů však poukazují na to, že tyto hranice nejsou statické a neměnné (Lipset, Raab 1970: 5).

Backes a Jesse charakterizují obsah pojmu politický extremismus jako antitezi k demokratickému ústavnímu státu, která se projevuje ve formě názorů a činností. Proti systému multipartismu se extremisté staví s nárokem na zastoupení pouze jedné politické strany. Myšlenkový pluralismus zavrhnou z pozice jediné (jimi poznané) pravdy. Odtud pramení i jejich odpor k jakýmkoliv jiným ideologiím a myšlenkovým proudům, které podezřívají z toho, že jsou zaměřeny proti (jimi definované) „společné vůli“. Parlamentní

procesy pouze předstírají projev vůle národa. Demokratická média dle extremistů manipulují veřejným míněním. Občanské demokracii vytýkají, že podporuje úpadek morálky, kultury, korupci atd. (Backes, Jesse 1993: 37).

Antidemokratičnost chápe jako společný znak levicového a pravicového (souhrnně tedy politického) extremismu i Bobbio. O antidemokracii mluví jako o jednom z bodů, na němž se „protikladné extremismy“ shodnou. (Bobbio 1999: 55)

Brzybohatý přibližuje pojem extremismus¹ následující definicí: neochota k přijímání politických kompromisů a nabízení jednoduchých řešení složitých problémů, jež jsou však obvykle nereálná (Brzybohatý 1999: 57). Dle něj lze extremismu definovat jako: *verbální grafické, násilné a jiné aktivity jednotlivců či skupin, výrazně vybočující ze všeobecně uznávaných norem a obsahují výrazné prvky intolerance, nesnášenlivosti, odmítavé postoje ke kompromisu, útočící na podstatu státu, společenského zřízení, život, zdraví nebo cizí majetek.* (Brzybohatý 1999: 58). Jako společné znaky všech forem extremismu uvádí odmítání právních a morálních norem, spojené s názorovou a rasovou nesnášenlivostí, a protiprávní násilné chování, které není motivováno ziskem materiálních výhod (Brzybohatý 1999: 58).

Zajímavý postup při analýze obsahu pojmu extremismus přináší Danics tím, že své pojetí rozděluje do tří kategorií: extremismus jako akademický pojem, bojovný pojem a úřední či „sběrný“ pojem (Danics 1999: 11-14). Výhodou tohoto přístupu je to, že umožňuje „očistění“ akademického pojmu extremismus od negativních a záměrně zkreslujících konotací, které jsou typické pro extremismus jako „bojovný pojem.“ Pro potřeby této práce je pochopitelně nejdůležitější akademické pojetí tohoto pojmu. Extremismus představuje opozici vůči etablovanému politickému systému, který extremisté hodlají nahradit jiným. (Danics 1999: 11-12) V rámci tohoto pojetí lze tedy každý extremistický subjekt označit jako antisystémový.

Bližší specifikaci extremismu již Danics provádí z té pozice, v níž představuje etablovaný politický systém demokracie. V tomto pojetí se extremismus zaměřuje proti základním hodnotám, pravidlům a institucím demokratického ústavního státu, mezi něž patří idea lidských a občanských práv, politický pluralismus a institucionální struktury právního státu s dělbou státní moci. Dále předkládá výčet obecných rysů, které jsou společné pro způsob myšlení a argumentace všech politických extremistů:

- víra v existenci absolutní pravdy a vědomí osobního poznání této pravdy,
- z toho pramenící nereálné hodnocení dané politické situace,

¹ Pracuje pouze se samotným pojmem extremismus, bez přívlastku politický.

- totální a mobilizační kritika všeho stávajícího,
- sklon k dogmatismu a nesnášenlivosti vůči odlišným názorům,
- časté využívání populismu a ideově-politické manipulace,
- vyhrocování problémů ve společnosti a jejich konfrontace se státní mocí,
- v oblasti politiky jsou potom vytvářeny na základě různých ideových koncepcí a doktrín obrazy nepřátel,
- vytváření konspirativních teorií,
- odmítání plurality a vůbec celého systému zastupitelské demokracie. (Danics 1999: 20)

Seznam konkrétních znaků extremismu předkládá i Kotlán:

- Kategorie *přítel* a *nepřítel* – každé společenství má svého *nepřítele*, kterého je nutno v zájmu vlastního přežití zničit (tento znak považuje P. Kotlán za nejdůležitější, bez něho nedosáhne extremismus své vrcholné formy a váží se na něj ostatní znaky extremismu).
- Neomezený politický styl – politický život je zcela podřízen ideové myšlence, procedurální pravidla jsou odstraněna nebo se obcházejí, veškeré instrukce jsou posílány v zájmu obecného blaha v hierarchické struktuře od nejvyššího Vůdce.
- Přímá akce – rozhodnutí se uskutečňují přímo, bezprostředně bez ohledu a postoj většiny,
- Vůdcovský princip – Vůdce je vrcholem pyramidy, je považován za neomylného, za ideál všech ctností.
- Mýtus a symbolika – má za cíl skrýt extrémní pozice a legitimovat extrémní ideje
- Mesianismus – Kategorie *přítel* se snaží zmobilizovat všechny ostatní členy společnosti proti kategorii *nepřítel*. V této mobilizaci kategorie *přítel* je viděno jediné východisko pro přežití. (Kotlán 2003: 16-33)

Kritický pohled na možnost použití tohoto pojmu jako vědeckého termínu zastává Strmiska. Připomíná, že pejorativních konotací s ním spojených se často zneužívá k delegitimaci politického oponenta, což znesnadňuje použití tohoto pojmu k objektivnímu hodnocení (Strmiska 1998: 29). Slovo extrémní odkazuje na krajní pozici v určitém způsobem vymezeném politickém prostoru (nejčastěji pravo-levá škála) a extremismus na zaujetí takovéto ideově-politické orientace. Strmiska dále zdůrazňuje, že zaujetí extremistické pozice samo o sobě nevypovídá nic o systémové funkci daného subjektu a vypovídací hodnota tohoto

pojmu je tedy značně omezená (Strmiska 1998: 29). Širší výpovědní hodnotu přisuzuje Sartoriho konceptu antisystémové strany, jež v sobě zahrnuje i hodnocení vztahu daného subjektu k systému (Strmiska 1998: 33). Nicméně i v případě tohoto konceptu upozorňuje na určitou nekoherentnost a rozporuplnost a z toho vyplývající nutnou dávku opatrnosti při jejich používání.

K používání pojmu politický extremismus se obdobně kriticky vyjadřuje i Fiala, tento pojen označuje jako: „*příliš prázdný, libovolně aplikovatelný a jeho výpovědní hodnota je nulová.*“ (Fiala 1998: 10) Jako konkrétnější doporučuje dvojici pojmů pravicový a levicový extremismus, které odkazují ke konkrétní pozici na pravolevé škále (k podrobnějšímu odlišení pravicového a levicového extremismu viz dále).

2. 2 Radikalismus

Tento pojem je odvozen z latinské slova radix (česky kořen) a původně se jím označovaly demokratické, republikánské, socialistické politické směry usilující o zásadní reformu politického systému – reformu až ke kořenům (Mareš 2003: 32).

Blackwellowa encyklopedie politického myšlení podává obecnou definici radikalismu jako „*schopnost podrobit existující okolnosti kritickému zpochybňování a hlásat reformu nebo zrušení těchto okolností, pokud jejich existenci nelze principiálně ospravedlnit.*“ (Miller 2000: 385) Z této definice vyplývá, že radikalismus není spojen s žádnou konkrétní politickou filosofií a konkrétní obsah pojmu se odvozuje od aktuální konstelace politických sil.

V kontextu teorie extremismu slouží pojem radikalismus k označení šedé zóny přechodu mezi extremismem a demokracií. Radikalismus stále náleží do ústavně-konformní zóny, v níž však zaujímá krajní pozice. Radikalismus se nestaví apriorně proti demokracii. Využívá však nestandardní a populistické metody propagace, čímž se pohybuje na okraji ústavního rámce. Radikál domýšlí své ideje do jejich konců (kořenů) a nekompromisně trvá na správnosti svých doktrín (Černý 2005: 18).

Mareš popisuje radikalismus jako „*abstraktní prostor, v jehož rámci jsou na základě výrazné nespokojenosti s pluralitním uspořádáním a mírou zabezpečení práv, svobod či povinností pro jednotlivé části společnosti zastávány postoje a názory, které jsou velmi kritické k formě demokratického uspořádání, přičemž je požadována její důsledná změna.*“ (Mareš 2003: 34) Dodává však, že nedochází k paušálnímu zavržení demokracie.

Mudde vymezuje rozdíl mezi extremismem a radikalismem na vztahu k ústavnosti. Radikalismus se dle něj zaměřuje na jednostranná řešení, která jdou ke kořenům, bez snahy o plné či jen částečné odstranění svobodného demokratického pořádku. (Mudde 2003)

Vzájemný vztah pojmů radikalismus, extremismus a demokracie výstižně zachycuje následující schéma. Pojem ultralevice/ultra pravice může být nahrazen v podstatě synonymním pojmem krajní levice/pravice.

Tabulka č. 1: Model extremismu

Ultralevice			Ultrapravice	
Levicový Extremismus	Levicový Radikalismus	Demokratický střed	Pravicový Radikalismus	Pravicový Extremismus
Ústavně-konformní spektrum, definované demokratickým řádem				

Zdroj: Mareš, M.: *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*, s. 33.

Zásadním rozdílem mezi radikály a extremisty je tedy vztah k demokratickému zřízení. Zatímco extremisté usilují o jeho nahrazení nedemokratickou formou vlády, radikálům jde pouze o dílčí změny. V praxi je však takovéto odlišení mnohem obtížnější, neboť extremisté ve snaze vyhnout se postihu státních orgánů, či získat širší podporu veřejnosti, mohou své cíle zastírat a snažit se vystupovat umírněněji.

2. 3 Populismus

Blackwellova encyklopedie člení populismus na dvě základní kategorie. První z nich je agrární populismus a druhou populismus politický. Ten je definován jako „*postoje, činnosti a metody založené na odvolání se k „lidu“*“. (Miller 2000: 367) Dále popisuje tři různé formy politického populismu. Za prvé populistickou demokracii, která usiluje o maximální kumulaci moci v rukou občanů, k čemuž používá různá institucionální nástroje, například referendum, lidovou iniciativu či práv odvolání. Za druhé spojuje populismus s metodami některých diktátorů, kteří si získávali sympatie lidu dle hesla „chléb a hry“. V případě parlamentního systému se stává populistou politik v případě, že zneužívá předsudkům vůči cizincům, etnickým či jiným menšinám. (Blackwellova encyklopedie: 368)

Mudde popisuje populismus jako ideologický rys a nejen pouze jako politický styl. V jeho pojetí je chápán jako „zúžená“² ideologie, která dělí společnost do dvou homogenních a vzájemně protikladných skupin – na „nezkažený lid a zkažené elity“. Politika by měla být dle populistů výrazem *obecné vůle*, které je důležitější než vše ostatní (lidská práva, ústavní záruky atd.). (Mudde 2007: 23)

V Marešově pojetí se populismem označují metody a způsoby používané k získání veřejné podpory, k čemuž jsou využívány aktuální nálady a předsudky obyvatelstva. Ty jsou demagogicky používány proti „vládnoucí třídě“. Muddeho dichotomii „nezkažený lid – zkažené elity“ Mareš nahrazuje dvojicí „My tady dole – oni tam nahoře“. Další znak populismu spočívá v nabízení zdánlivě jednoduchých problémů na složité společenské problémy. Typický příklad pravicového populismu představuje prezentování omezení imigrace jako všeléku na širokou škálu problémů hospodářskou problematikou počínaje a bezpečnostní konče. Populismus vytváří obrazy nepřátel (imigranti, etnické menšiny, kapitalisté), kteří slouží jako obětní beránci. (Mareš 2003: 35)

² V originále thin-centered

2. 4 Pravicový extremismus

I přes odlišení radikalismu a extremismu zůstává tento pojem stále příliš široký. Pro jeho podrobnější rozčlenění se nejčastěji používá pravolevé spektrum politických ideologií, které jej dělí na extremismus (a radikalismus) pravicový a levicový. Vůči tomuto dělení však vyvstává silná kritika, které poukazuje na to, že fenomén zpravidla označovaný jako pravicový extremismus (případně radikalismus) nese celou řadu levicových rysů. Jedná se zejména o ekonomické požadavky krajně pravicových ideologií, například prosazování silnější úlohy státu v ekonomice, důraz na sociální systém atd. Obzvláště patrné to je v případě tzv. pravicového populismu, který v sobě kombinuje nacionální populismus s populismem sociálním. Objevují se názory, že je toto dělení již překonané a pro současné poměry nepoužitelné. Přesto zůstává dělení politického prostoru pomocí pravolevé osy standardní součástí politologických analýz a ani má práce v tomto netvoří výjimku.

Zajímavý analytický nástroj pro vymezení pravicového extremismu (respektive extrémní pravice) nabízí Cass Mudde ve své práci *Populist Radical Right in Western Europe*. Jedná se o tzv. *ladder of abstraction*.³

Tabulka č. 2: *Ladder of abstraction*

Ideologie	Klíčový dodatečný rys
Extrémní pravice	
	Protidemokratičnost
Radikální pravice	
	Autoritativismus
Nativismus	
	Xenofobie
Nacionalismus	

Zdroj: Mudde, C. : *Populist Radical Right in Western Europe*, s. 24.

Při definování extrémní pravice používá jako výchozí ideologii nacionalismus, ten se ve spojení s klíčovým dodatečným rysem - xenofobií stává nativismem⁴. Nativismus ve spojení

³ Do češtiny lze toto spojení přeložit jako oddělovací žebříček. Název však raději ponechávám v původním jazyce, abych zamezil případnému zkreslení.

s dalším klíčovým dodatečným rysem autoritativním dává vzniknout radikální pravici. Pokud se ke všem níže uvedeným rysům připojí i odpor k demokracii, posouváme se již do sféry extrémní pravice. (Mudde 2007: 23).

Bjerge jako společné znaky extrémně pravicových stran uvádí: autoritativismus, antikomunismus a antisocialismus, antiliberalismus, militantní nacionalismus, rasismus, xenofobii, antisemitismus, netoleranci k menšinám, partikularistickou morálku, názor, že násilí je konstruktivní prostředek k dosažení politických cílů. Podotýká, že ne každá extrémně pravicová skupina musí sdílet všechny výše uvedené znaky. K velkému rozptylu může docházet například v případě postoje k náboženství. (Bjerge 1995: 3)

Poměrně konkrétní popis pravicového extremismu nabízí McGowan. Pravicový extremismus dle něj zahrnuje nacionalismus, etnocentrismus, xenofobii. Negativně se vymezuje proti pluralismu, komunismu a parlamentarismu. Dále je pro něj typické uvažování soustředěné a právo a pořádek, touha po autoritativním státu vedeném jedním člověkem, sklony ke konspiračním teoriím a akceptování násilí jako přiměřeného prostředku politického jednání. (McGowan 2004: 19)

Podle Černého lze pravicový extremismus charakterizovat na základě odmítání lidské rovnosti a s ní souvisejících lidských práv, jednostranně vyššího hodnocení svého národa či rasy, odporu k odlišným jedincům, militarismem, zdůrazňováním role státu v životě jedince (etatismus), zaměřením proti demokratickému ústavnímu státu a nekompromisního vystupování proti krajní levici. (Černý 2005: 28-29)

⁴ Nativismem rozumí ideologii založenou na víře, že stát by měli obývat pouze domorodí příslušníci (národ) a že původem cizí elementy (osoby a myšlenky) představují fundamentální ohrožení celistvosti národního státu. (Mudde 2007: 19)

3 Vznik a vývoj DS

3.1 Založení DS

Dělnická strana personálně navazuje na dva subjekty - politickou stranu Republikáni Miroslava Sládka (dále jen RMS) a především na organizaci Republikánská mládež (dále jen RM), která fungovala jako mládežnická organizace RMS.

RM zaregistrovalo MV ČR 18. července 1997. Ustavující sjezd se konal 24. října 1998. Na tomto sjezdu byl na post předsedy zvolen Martin Zbela, současný šéfredaktor DL a na post zemského vedoucího pro Čechy Jiří Štěpánek, současný 1. místopředseda DS. V čele zemského vedení pro Moravu stanul Pavel Procházka a ve vedení slezského zemského vedení, které později vystupovalo pod názvem RM – Národní odpor Slezsko, působili Martin Kleinedler a David Dembiński. Dne 5. února 2002 rozhodlo MV ČR o zrušení této organizace. Nejvyšší soud 31. prosince rozhodnutí potvrdil a to nabylo 30. ledna 2003 soudní moci.

Dle zpráv o extremismu spolupracovala RM s politickou stranou Pravá alternativa a občanským sdružením Vlastenecká fronta.

V reakci na zrušení RM založil její dosavadní zemský vedoucí pro Čechy Jiří Štěpánek politickou stranu Nová síla, již MV ČR zaregistrovalo 20. prosince 2002. Na ustavujícím sjezdu uspořádaném 18. lednu roku 2003 se strana přejmenovala na Dělnickou stranu (pod tímto názvem ji MV ČR vede od 22. ledna 2003) a zvolila si do svého vedení Jiřího Štěpánka jako předsedu a Martina Zbelu na post místopředsedy.⁵

Následující vývoj DS lze s jistou dávkou zjednodušení rozdělit do třech období. První období je časově ohraničeno založením DS a ukončeno vystoupením z projektu Národní pětky v květnu 2005. Období druhé začíná navázáním užší spolupráce se Stranou národního sjednocení (dále jen SNJ) a končí zhruba na podzim roku 2006. Třetí období, charakterizované orientací na neonacistické struktury, se do určité míry prolíná s tím předchozím, neboť k rozvázání spolupráce s SNJ nedošlo zdaleka tak náhle jako v případě projektu Národní pětky, a trvá až do dneška.

⁵ Zpráva o problematice extremismu na území ČR v roce 2002, s. 27-29.

3. 2 První období 2003-2005

V prvním období své činnosti se DS soustředila především na spolupráci s Národní stranou (dále jen NS). Spolupráci s ní zahájila záhy po svém založení. Své premiérové veřejné vystoupení totiž uskutečnila právě s ní na manifestaci nazvané: „S občany o EU“, která se konala 17. dubna 2003 na Václavském náměstí. Tehdejší předseda DS Jiří Štěpánek vystoupil s projevem, v němž prezentoval nesouhlas se vstupem ČR do EU. Tento postoj odůvodňoval tím, že vstup negativně ovlivní životní podmínky obyvatel ČR a omezí národní a státní svébytnost. Podstatná část projevu však odbočovala od problematiky EU a nesla se spíše v duchu sociálního populismu obhajujícího obecně zájmy zaměstnanců. Projev Tomáše Vandase byl vůči EU mnohem kritičtější. Ostře se v něm vymezil proti vládní kampani podporující vstup a zároveň poukázal na konkrétní možné negativní dopady.⁶

Společně s NS se DS zúčastnila oslav Prvního máje téhož roku uspořádaných taktéž na Václavském náměstí. Za DS vystoupil s projevem Jiří Štěpánek a Tomáš Vandas. Štěpánek ve svém projevu především kritizoval minulý komunistický režim za znevážení tohoto svátku. Vandas se více věnoval kritice aktuálních poměrů z pohledu „*pocitivého pracujícího občana*“⁷. Opět se jednalo o obecnou kritiku zahrnující situaci ve školství, zdravotnictví, dopravě, účast na zahraničních misích, ekonomickou situaci, parlamentní politiku atd.⁷

Na prvním sjezdu strany pořádaném 31. května 2003 došlo k obměně vedení. Do čela strany byl zvolen Tomáš Vandas. Dosavadní předseda Jiří Štěpánek se stal místopředsedou. Za členy předsednictva byli zvoleni Bohumil Šulěř, Jindřich Nestler a Petr Kotáb.

V tomto období se DS zaměřovala především na nadcházející referendum o vstupu do Evropské unie. Za tím účelem například uspořádala sérii mítinků v Ústeckém kraji v nichž se snažila občany přesvědčit o negativech případného členství ČR.

Mnohem více než dnes se také soustředila na sociální témata (hájení práv zaměstnanců, podporu nezaměstnaných) což dokládá například její účast na demonstraci odborových centrál (ČMKOS a ASO) ze dne 13. září 2003 na pražské Letné.

Zajímavou (a později hojně kritizovanou) etapu vývoje programatiky představuje tehdejší postoj DS k sudetoněmecké otázce. DS se totiž zúčastnila veřejného vystoupení Klubu českého pohraničí, konaného 28. září 2004 v Chebu, které mělo za cíl upozornit na domnělé nebezpečí ze strany sudetských Němců hrozících žalobami na navrácení majetku. Tomáš Vandas zde vystoupil s projevem, v němž vyjádřil odpor proti zřízení kanceláře

⁶ Projevy, 17. dubna 2003, manifestace „S OBČANY O EU“, dostupné z (delnickastrana.cz).

⁷ Projevy, 2. května 2003, Dělníci slavili 1. máj, dostupné z (delnickastrana.cz).

sudetoněmeckého landsmančaftu v Praze a proti požadavkům na odškodnění. Vyjádřil také nesouhlas s vládou, kterou obvinil z toho, že nedokáže těmto požadavkům rázně čelit.⁸ Krátce předtím zveřejnil Tomáš Vandas na stránkách DS prohlášení, v němž mimo jiné prohlašoval: „*Snahy revidovat Postupimskou dohodu, srovnávat odsun sudetských Němců s utrpením českých občanů a požadavek na zrušení dekretů prezidenta Beneše jsou hrozbou pro naši republiku. O to víc, že již dnes jsou ze strany sudeťáků podávány hromadné žaloby k Evropskému soudu pro lidská práva ve Štrasburku na navrácení majetku nebo finanční odškodnění. A výsledek takového sporu nemůže bohužel nikdo odhadnout. Navíc, řady domácích pseudointelektuálů jsou dnes prolezlé kolaboranty, kteří na stránkách novin a časopisů otevřeně vyzývají k omluvě „za násilí spáchané na Němcích“.*“⁹

Ten samý rok se DS zúčastnila oslav výročí vzniku samostatné Československé republiky společně se zástupci NS a Českého hnutí národní jednoty (dále jen ČHNJ). Za DS vystoupil předseda Tomáš Vandas. Nejdříve se vyjádřil ke spolupráci s NS v nadcházejících krajských volbách. Poté se věnoval kritice ekonomických poměrů, evropské integrace, imigrace a vládní garnitury.

V krajských volbách 2004 kandidovala DS celkově v osmi krajích. V šesti z nich sestavila kandidátku samostatně (Pardubický, Vysočina, Zlínský, Liberecký, Ústecký, Karlovarský) Ve zbývajících dvou se rozhodla pro spolupráci s jinou politickou stranou. V případě Středočeské kraje to byla již zmíněná NS. První místo na této kandidátce obsadil Tomáš Vandas. Další dva posty obsadila DS nestraníky. Zbývajících třináct míst obsadila NS, převážně nestraníky, dvě místa svými členy a jedno členem ČHNJ. Koalice v tomto kraji neuspěla, neboť získala pouze 0,11% hlasů (absolutně 313). V Plzeňském kraji se jednalo o spolupráci s Pravou alternativou (dále jen PA) na kandidátce nazvané Dělnická strana – akce za snížení poslaneckých platů. Většinu kandidátů navrhovala DS (10 ze 14) pouze zbylé čtyři PA. Oproti ostatním krajům zde DS dosáhla výrazně vyššího výsledku (0,83 % a 1151 hlasů). V témže roce také podpořila kandidáta NS do Senátu ve volebním obvodu Beroun. Samostatně šla DS do červnových voleb do Evropského parlamentu, zde také dosáhla zanedbatelného výsledku (4 289 hlasů, 0,18%).

Počátkem roku 2005 iniciovala NS projekt nazvaný Národní pětka, který spočíval v navázání užší spolupráce mezi krajně pravicovými stranami (jejich slovy pro-národními) a společné kandidatuře v nadcházejících volbách do Poslanecké sněmovny. Projektu se kromě DS a NS účastnily RMS, NSJ, ČHNJ (úvodního setkání v prosinci 2004 se zúčastnila i Česká

⁸ Projevy, 28. září 2004, shromáždění Klubu českého pohraničí, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

⁹ Dělnická strana, Aktuality, 2. června 2004, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

strana národně sociální, ta však v dalších jednáních nepokračovala). Za oficiální počátek tohoto projektu lze považovat podepsání společného komuniké 29. ledna 2005. Následně došlo k vytvoření Koordinační rady, která měla za úkol přípravu společného programu a organizaci volební kampaně (Jansa 2007: 14, Kysloušek, Smolík 2006). Rozkol nastal již po několika málo měsících. Nejprve došlo 20. května k vyloučení DS z jednání Koordinační rady kvůli neustálým výpadům vůči Miroslavu Sládkovi, a ta z celého projektu Národní pětky vystoupila o zhruba týden později – 28. května (Jansa 2007: 14). Jako hlavní důvod svého rozhodnutí uvedla DS účast Miroslava Sládka na tomto projektu, který tím prý již předem devalvuje jakoukoliv snahu o získání voličské podpory. Zároveň však vyjádřila ochotu nadále spolupracovat s ostatními zúčastněnými stranami.¹⁰ Spolupráce však pokračovala pouze s NSJ, která z projektu Národních sil vystoupila 20. srpna (viz níže).

3. 3 Druhé období 2005-2006

Poté, co DS opustila projekt Národních sil, navázala užší spolupráci s NSJ. Nejprve Tomáš Vandas 20. srpna 2005 navštívil jednání NSJ, na němž padlo rozhodnutí také vystoupit z projektu Národní pětky (Po odstoupení DS se koalice přejmenovala na Národní síly, ale pro větší přehlednost ponechávám původní název).¹¹ Následně 1. září DS informovala o oslovení NSJ s nabídkou zahájení oficiálních rozhovorů o předvolební spolupráci.¹² O měsíc později, 1. října, uzavřely obě strany dohodu o společné kandidatuře v nadcházejících parlamentních volbách a vytvoření společného koordinačního orgánu.¹³

První společné veřejné vystoupení těchto dvou stran po odchodu z Národní pětky se odehrálo 28. října 2005 na Palackého náměstí v Praze. Další veřejné vystoupení, pojaté jako protest proti vysílání tzv. reality show, se odehrálo 7. prosince před budovou televize Prima v ulici Na Žertvách a 8. prosince před budovou TV Nova na Barrandově. Kromě DS a NSJ se ho zúčastnila i Akce národní obnovy (dále jen ANO).¹⁴ Tomáš Vandas před budovou TV Prima vystoupil s projevem, který se svým obsahem výrazně odlišoval od těch předcházejících. Netýkal se totiž hodnocení vnitřních poměrů v ČR, ale držel se čistě kritiky vysílání reality show. Ty popsal jako pořad, v němž „*Tlupa pochybných individuí, mezi nimiž*

¹⁰ Dělnická strana, Aktuality, 28. květen 2005, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

¹¹ Dělnická strana, Archiv, 21. srpna 2005, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

¹² Dělnická strana, Archiv, 1. září 2005, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

¹³ Dělnická strana, Archiv, 1. říjen 2005, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

¹⁴ Dělnická strana, Archiv, 1. listopad 2005, dostupné z (www.delnickastrana.cz), Národní sjednocení, Archiv 2005, Protesty proti reality show, (http://www.nsj.cz/archiv/arch2005_28.htm).

*jsou homosexuálové, sociální pracovníce z E55 či feťáci, je pod nepřetržitým dohledem kamer, a jejich stupidní výlevy přináší televize v hlavním vysílacím čase divákům. Samozřejmě, že útočí na nízké pudy lidí a tak jsme dnes a denně svědky laviny sprostot, zvrácenosti, sexu.*¹⁵ Dále vyjádřil znepokojení nad tím, že takovéto pořady mohou sledovat děti a dospívající mládež. Vytkl také Radě pro rozhlasové a televizní vysílání její nečinnost a vyzval jí k pokutování TV Prima. Tu také vybídl k tomu, aby tu samou částku, jaká je určena pro vítěze, věnovala na zdravotnictví nebo školství. V souvislosti s kampaní proti reality show zveřejnila DS, NSJ a ANO otevřený dopis ředitelům TV Prima a TV Nova, v němž shrnuli své argumenty proti vysílání reality show. Jednalo se především o obavu z možného negativního morálního dopadu na diváky a zejména na děti a mládež.

Ke konci roku 2005 se DS a NSJ začali integrovat v nově vzniknuvším politickém hnutí Právo a Spravedlnost – ANO tradiční rodině, NE korupci a kriminalitě (dále jen PaS). První společná tisková konference se uskutečnila 16. prosince 2005 v Praze za účasti předsedy DS Tomáše Vandasa, předsedy NSJ Františka Červenky a volebního lídra PaS pro Prahu v parlamentních volbách 2006 Martina Čejky. Jejím hlavním tématem byla společná kandidatura zmíněných subjektů v nadcházejících parlamentních volbách.¹⁶ 14. ledna 2006 se uskutečnilo první zasedání Koordinačního výboru PaS, kterého se kromě Tomáše Vandase, Františka Čejky a předsedy PaS Petra Valeše zúčastnil i předseda Demokratické strany sociální spravedlnosti (dále jen DSSS) Jan Broj, který zde vyjádřil ochotu zúčastnit se voleb na společné kandidátce PaS.¹⁷ K první veřejné prezentaci tohoto politického subjektu došlo 19. ledna 2006 při příležitosti připomenutí úmrtí Jana Palacha.¹⁸

17. června proběhl 2. sjezd DS, na němž došlo i k volbě nového vedení. Ve funkci předsedy byl de facto potvrzen jednohlasnou volbou Tomáš Vandas, 1. místopředsedou se stal Jiří Štěpánek (dosavadní místopředseda), v jeho předchozí funkci ho nahradil Petr Kotáb (dosavadní prostý člen předsednictva).

Hlavní bod spolupráce s PaS představovala, jak již bylo zmíněno, společná kandidatura v červnových volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2006. Pod hlavičkou politického hnutí PaS se ho celkově zúčastnily čtyři politické strany: DS, NSJ, DSSS a Republikánská strana

¹⁵Dělnická strana, Projevy, 7. listopadu 2005, protest proti reality show, Praha, budova TV Prima, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

¹⁶ Dělnická strana, Aktuality, 16. prosince 2005, dostupné z (www.delnickastrana.cz), Národní sjednocení, Archiv 2005, Tisková konference PaS, DS a NSJ, dostupné z (<http://www.nsj.cz/2005.htm>).

¹⁷ Dělnická strana, Aktuality, 14. ledna 2006, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

¹⁸ Právo a spravedlnost, Archiv 2006, Vzpomínka na Jana Palacha, dostupné z (<http://www.pas-strana.cz/2006.php#>).

zemědělského a maloroľnického lidu (dále jen RSZML). Kandidátky podalo PaS ve všech 14 krajích, v 6 z nich obsadila DS pozici lídra. Celkově však dosáhlo PaS jen nepatrného výsledku 0,23 % hlasů (podrobněji viz přílohy tabulka č. 6).

Rozpor ohledně představ směřování další politické spolupráce přinesly senátní volby pořádané v říjnu téhož roku. PaS se totiž rozhodlo podpořit některé kandidáty ODS a KDU-ČSL, s čímž DS nesouhlasila. Svůj postoj zdůvodňovala odmítavým postojem k Senátu a odporem k zmíněným politickým stranám, které jsou dle ní zodpovědné za polistopadovou situaci.¹⁹

V komunálních volbách, pořádaných v říjnu téhož roku, se spolupráce DS s PaS ještě více rozvolnila. Společnou kandidátku sestavili pouze v Praze, kde však nezískali žádný mandát. V ostatních obcích kandidovala DS samostatně. Nejvýraznějšího úspěchu dosáhla v obci Rokytnice, kde získala dva mandáty a v obci Výsluní mandát jeden. (podrobněji viz přílohy tabulka č. 7).

Ačkoliv Tomáš Vandas v prohlášení z 22. ledna 2007 potvrdil rozhodnutí DS neangažovat se nadále v tomto projektu²⁰, zúčastnil se 17. března 1. sjezdu PaS, na němž vyjádřil ochotu k příležitostné spolupráci.²¹ Nicméně nadále se DS se zaměřila takřka výhradně na spolupráci s neonacisty, čímž definitivně končí druhá fáze vývoje DS.

3. 4. Třetí období 2006 – doposud

Jak již bylo nastíněno výše, pro toto období je charakteristická otevřená spolupráce se strukturami neonacistů. Jmenovitě se jedná o Autonomní nacionalisty (dále jen AN) Národní korporativisty (NK) a Národní odpor (dále jen NO). Spojení s těmito subjekty vedlo k výraznému oživení aktivity. Jen za rok 2007 se jednalo přibližně o 10 rozličných veřejných vystoupení mimo oficiální předvolební mítinky.

První z těchto akcí se odehrála ještě v době spolupráce v rámci PaS. Jednalo se o oslavu výročí vzniku založení Československa 28. října 2006 v Ostravě, které se DS zúčastnila po boku NK. Se svým projev zde vystoupil člen předsednictva DS Ladislav Malý. Po krátkém úvodu, v němž stručně zkritizoval současnou hospodářskou situaci (nezaměstnanost, zadluženost, zvyšování sociálních rozdílů), se věnoval především demonstraci před izraelským velvyslanectvím z 27. srpna 2006, a s ní spojenému policejnímu zákroku. (Jednalo

¹⁹ Dělnická strana, Aktuality, 13. října 2006, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

²⁰ Dělnická strana, Aktuality, 22. ledna 2007, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

²¹ Dělnická strana, Aktuality, 17. března 2007, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

se o demonstraci organizovanou aktivisty NO proti politice Izraele na Blízkém východě. Policie na ní zadržela a převezla k výslechu 26 osob.²²⁾ O zákroku mluvil v tom smyslu, že došlo k brutálnímu přepadení skupiny mladých lidí, kteří chtěli protestovat proti válce v Libanonu. Zákrok policie označil za porušení ústavou daného práva na shromažďování a svobodný projev názoru. Tuto událost dokonce připodobnil k situaci před listopadem 89. Z kontextu předešlých veřejných projevů DS se tento vymyká tím, že se v něm poprvé objevují narážky na tzv. žido-zednářské spiknutí. Malý například ve spojitosti s kritikou imigrace, čemuž vyčlenil zbytek projevu, říká: „Protože jenom slepý nemůže vidět masivní příliv černochů a Arabů do západní Evropy, a na druhé straně nelze nevidět slavobránu jim postavenou bruselskými liberálními a zednářskými vládci Evropské unie.“ nebo „Jaký cíl je ve skrytu těchto snah zednářských mocipánů Evropské unie?“ Imigraci jednoznačně označil jako součást plánu na zničení evropské kultury a tradic a vytvoření multirasové Evropy.²³

Do třetího období již jednoznačně spadá demonstrace uspořádaná AN 24. února 2007 v Berouně. Jednalo se o shromáždění proti americké radarové základně. DS zde reprezentoval Tomáš Vandas, který ve svém projevu vyslovil obavy z možného zhoršení vztahů s Ruskem, nevynechal kritiku účasti v zahraničních misích. Dále se vyjádřil pro vyhlášení referenda o otázce vybudování radarové základny na našem území.²⁴

NK ve spolupráci s DS organizoval demonstraci proti komunismu konanou 10. března 2007²⁵ v Přerově. Za DS zde vystoupil Vandas. Ve své řeči se, jak sám zdůraznil, nevěnoval minulosti, ale především kritickému hodnocení aktuální politické situace.²⁶

V tomto období se DS začala významněji angažovat v kauze Vlastimila Pechance²⁷. Nutno dodat, že o ní informovala již ve vydání Dělnických listů z roku 2005.²⁸ Počátkem roku 2007 však její aktivity v tomto směru zesílily. Například 21. dubna 2007 se v Plzni zúčastnila (konkrétně 1. místopředseda Štěpánek a člen vedení Malý) shromáždění na podporu znovuoobnovení jeho soudního procesu. Zúčastnila se i demonstrací na jeho podporu 21. července 2007 a 26. července 2008 ve Svitavách.

²² Idnes, 27. srpna 2006, Neonacisté od izraelské ambasády skončili na policii, dostupné z (http://zpravy.idnes.cz/neonaciste-od-izraelske-ambasady-skoncili-na-policii-pct-/krimi.asp?c=A060827_180928_domaci_klu).

²³ Dělnická strana, Projevy, Chceme národní stát!, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

²⁴ Dělnická strana, Projevy, 24. února 2007, shromáždění Autonomních nacionalistů proti radarové základně v ČR, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

²⁵ Týden po celostátní poradě DS, jíž se zúčastnil i Jiří Petřivalský, předseda NK.

²⁶ Dělnická strana, Projevy, 10. března 2007 shromáždění Národního korporativismu proti komunismu, Přerov, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

²⁷ Vlastimil Pechanec byl odsouzen za rasově motivovanou vraždu k 17 letům odnětí svobody.

²⁸ Dělnické listy, Kontroverzní kauzy naší doby, ročník 3, číslo 6, 2005.

Postoj k drogám DS veřejně prezentovala na akci organizované NK 9. června 2007 v Havířově. Jednalo se o demonstraci, jejímž cílem bylo vyjádřit nesouhlas s jejich propagací a distribucí.²⁹ Demonstrace se obešla bez vážnějších incidentů, pouze dva její účastníci byli zadrženi kvůli podezření se spáchání trestného činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka.³⁰

NK na oplátku podpořili svojí účastí demonstraci DS uspořádanou 30. června 2007 před sídlem vlády. Tomáš Vandas svým projevem kritizoval vládní reformu financí, nevynechal ani obvyklé obviňování politiků z korupce a nezájmu o občany. Akce se zúčastnilo přibližně 30 osob a obešla se bez jakýchkoliv incidentů.³¹

Od roku 2007 se DS pravidelně účastní i tradiční kladenské akce AN nazvané Svatováclavská manifestace. Ročníku 2007 uspořádaného 29. září se kromě DS zúčastnili i zástupci NK, Revolution woman united³² (dále je RWU), ruské organizace DPNI³³, pozvánka na manifestaci se objevila i na stránkách NO. Za DS zde s projevem vystoupil opět Tomáš Vandas. Ročník následující se již konal přesně na den sv. Václava 28. září. Za DS zde vystoupili Štěpánek a Vandas. Ve svém proslovu mimo jiné připomněli nedávnou kauzu dvou stoupenců DS Erika Sedláčka (druhý na kandidátce DS do zastupitelstva kraje Vysočina) a Libora Budíka, kteří byli odsouzeni za podporu a propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka ke třem a dvěma letům odnětí svobody.³⁴ Vandas rozsudek označil za omezování svobody projevu a své vystoupení doprovodil demonstrativním roztrháním výtisku Ústavy ČR.

V roce 2007 nevynechala DS (společně se sympatizanty NK) připomínku výročí vzniku Československa. Za DS zde vystoupil Tomáš Vandas s projevem, jehož převážná část se kromě krátkého úvodu doslovně shodovala s projevem z 30. června.

DS podpořila i pokus neonacistů uspořádat pochod pražským židovským městem 10. listopadu 2007. Ačkoliv úřady demonstraci zakázaly, sjelo se do Prahy několik stovek

²⁹ Dělnická strana, Aktuality 2007, 1. června 2007, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

³⁰ Havířovský deník, 11. 6. 2007, Demonstrace radikálu byla bezkonfliktní, dostupné z (http://havirovsky.denik.cz/zpravy_region/demonstrace_radikalove20070610.html).

³¹ Idnes, 30. června 2007, Radikálové spílali vládě do zlodějí a kolaborantů, dostupné z (http://zpravy.idnes.cz/radikalove-spilali-vlade-do-zlodeju-a-kolaborantu-fvk-domaci.asp?c=A070630_172323_domaci_jan).

³² Pod tímto označením vystupuje skupina ženských neonacistických aktivistek s napojením na NO.

³³ Hnutí proti nelegální imigraci, webové stránky dostupné z (<http://www.dpni.org/>)

³⁴ České noviny, 28. 9. 2008, V Kladně se sešlo na manifestaci 300 nacionalistů, dostupné z (http://www.ceskenoviny.cz/regiony/moravskoslezsky/index_view.php?id=335739&id_seznam=).

neonacistů, což se neobešlo bez střetů s militantními antifašisty a policií.³⁵ DS celou událost prezentovala jako snahu o omezování svobody slova a shromažďování.

Počátkem roku 2008 podpořila DS pochod AN na podporu Srbska (Praha, 23. 2. 2008). Zúčastnila se ho řada domácích a i zahraničních organizací, jmenovitě Slovenská pospolitost, RWU a AN. Za DS vystoupil Tomáš Vandas. V projevu se jednoznačně postavil na srbskou stranu. Kosovské Albánce naopak označil za teroristy, válečné zločince a bandity. České vládě vytkl, že se nechová jako vláda suverénního státu a podřizuje se „mocným“. Srbskou vládu dokonce nepřímou vyzval k znovuzískání Kosova vojenskou silou. Nejkontroverzněji z celého projevu působila věta: „*A věřím, že přijde doba, kdy nacionalistická česká vláda vydá oficiální omluvu za své zednářské a liberální předchůdkyně.*“³⁶ Tu ve spojení se zmínkou o „*strůjcích Nového světového řádu*“ lze chápat jako narážku na tzv. židozednářské spiknutí. Protest proti uznání nezávislosti Kosova DS zopakovala 15. března 2008 před srbským velvyslanectvím.³⁷

Do souvislosti s nezdařenou akcí z 10. listopadu 2007 bývá dávána demonstrace (DS prezentovaná jako pochod za svobodu slova), která proběhla 1. března 2008 v Plzni. Kromě zástupců DS na ni vystoupili i aktivisté AN a představitelka RWU.

Na 1. máje 2008 uspořádala DS společně se Svobodnou mládeží Praha³⁸ shromáždění na Náměstí Jiřího z Poděbrad. Účastí kolem 800 osob se jednalo o doposud největší veřejné vystoupení organizované DS. Akce se zúčastnila řada domácích (RWU, AN, Svobodný odpor Praha) i zahraničních subjektů (Slovenská pospolitost, Svobodný odpor Slovensko, zástupci NPD).³⁹

Protidrogové tématické se věnovala i demonstrace uspořádaná AN 14. června 2008 v Děčíně. Kromě zástupců DS na ni nechyběly ani členky RWU. DS zde reprezentoval její místopředseda Petr Kotáb. V svém proslovu kritizoval především příliš benevolentní protidrogovou politiku, pokusy o legalizaci měkkých drog atd. Jím navrhovaný represivní postup boje proti drogám v sobě zahrnoval – povinné léčení drogově závislých na vlastní náklady, zpřísnění trestů či kriminalizace užívání drog. Nevyhnul se ani propojení této problematiky s národnostními menšinami, konkrétně Vietnamci.

³⁵ Idnes, 20. listopadu 2007, Anarchisté zbili střílejšího neonacistu, dostupné z (http://zpravy.idnes.cz/anarchiste-zbili-strilejiciho-neonacistu-k-bitve-nedoslo-pmw-/domaci.asp?c=A071110_123628_domaci_klu).

³⁶ Dělnická strana, Projevy, 23. února 2008, akce Autonomních nacionalistů na podporu Srbska, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

³⁷ Dělnická strana, Aktuality, 15. března 2008, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

³⁸ Pravděpodobně se jedná o označení aktivistů NO.

³⁹ Dělnická strana, Aktuality, 2. května 2008, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

DS zaštitila i neúspěšný pokus o uspořádání neonacistického koncertu spojeného s politickým mítinkem v Hradci Králové 16. srpna 2008. Této akce nazvané „Den svobody“ se měly zúčastnit neonacistické kapely nejen z České republiky, ale i ze Slovenska a Německa. Ze stejných zemí pocházejí i řečníci, kteří zde měli dle programu vystoupit. Konkrétně se jednalo o zástupce DS, AN a RWU, Slovenské Pospolitosti a v případě Německa o členy NPD, aktivisty Svobodného odporu (Freier Widerstand) a Ring Nationaler Frauen.⁴⁰ Magistrát však vypověděl nájemní smlouvu na prostory, kde se akce měla konat, na což DS zareagovala tak, že přednes politických projevů uspořádala na Ulrichově náměstí.⁴¹

Za vyvrcholení činnosti DS lze jednoznačně označit události spojené s litvínovským sídlištěm Janov. Celá kauza začala zveřejněním záměru vyslat na toto sídliště Ochranné sbory Dělnické strany (dále jen OS-DS) 20. července 2008. DS poté iniciovala setkání s představiteli Litvínova, po němž se nechala slyšet, že OS-DS do Janova prozatím nevyšle.⁴² O pět dní později (28. července 2008) však DS zveřejnila zprávu, v níž vyjádřila nespokojenost s vývojem situace, čímž zdůvodňovala změnu svého postoje k vyslání monitorovacích hlídek OS-DS.⁴³ Během měsíce září pokračovala DS ve zdůrazňování svého rozhodnutí vyslat do Janova OS-DS a kritizovala vedení města, které obviňovala z nezájmu o řešení situace. K vlastnímu nasazení OS-DS došlo 4. října. Toho dne dopoledne dorazila na janovské sídliště dvanáctičlenná skupina příslušníků OS-DS. Zde se záhy dostali do konfliktu s příslušníky místní romské komunity. Celou situaci musela řešit policie, která příslušníky OS-DS z místa vykazala.⁴⁴ Celé této akce dokázala DS náležitě využít. V zápětí rozpoutala kampaň, v níž poukazovala na (z jejího pohledu) nezvládnutý zákrok policie a agresivní chování Romů. O dva týdny později (18. října 2008) uspořádala DS v Litvínově neohlášenou demonstraci, která měla dle jejích slov vyjádřit „*znechucení nad neustálým zvýhodňováním cikánského etnika.*“ Poté, co byla akce rozpuštěna, došlo ke střetu policie s účastníky demonstrace. Ti se následně pokusili uspořádat pochod na janovské sídliště, v čemž jim policie zabránila. Části demonstrantů se podařilo proniknout přímo na janovské sídliště,

⁴⁰ Internetová pozvánka na Den svobody, dostupné z (<http://den-svobody.org/co-vas-ceka/>).

⁴¹ České noviny, DS uspořádala nepovolené shromáždění v Hradci, 16. 8. 2008, dostupné z (http://magazin.ceskenoviny.cz/tema/index_view.php?id=328495&id_seznam=666).

⁴² Dělnická strana, Aktuality, 24. července 2008, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>),

Mostecký deník, Radikální Dělnická strana zatím nebude hlídkovat v Janově, 27. 7. 2008, dostupné z (http://mostecky.denik.cz/zpravy_region/delnicka-strana-zatim-nebude-hlidkovat-v-janove.html).

⁴³ Aktuality, 28. července 2008.

⁴⁴ Lidovky, Romové plivali na členy Dělnické strany, 4. října 2008, dostupné z (http://www.lidovky.cz/romove-plivali-na-cleny-delnicke-strany-f0m-/ln_domov.asp?c=A081004_135722_ln_domov_svo).

přímému střetu s místními Romy dokázala policie také zamezit.⁴⁵ K úplnému vyvrcholení janovské kauzy došlo 17. listopadu 2008. Na tento den svolala DS do Litvínova (tentokrát nahlášenou) demonstraci nazvanou „Proti pozitivní diskriminaci a policejnímu násilí.“ Především díky spolupráci s AN a NO, kteří na svých stránkách vyzývali k účasti, se jí podařilo zmobilizovat kolem tisícovky osob. Demonstranti se opět pokusili proniknout na janovské sídliště, což se opět neobešlo bez násilných střetů s policií. Za cenu několika zraněných na obou stranách se opět podařilo zabránit přímému střetnutí s místními Romy.

V ten samý den, kdy DS uspořádala první litvínovskou demonstraci (18. října 2008), skončily i krajské a senátní volby. V případě krajských voleb se DS podařilo získat necelé procento hlasů (0,99 %), což představuje několikanásobné zlepšení oproti předchozím volbám. V senátních volbách postavila DS pouze jednoho kandidáta - Stanislava Horňáka (bez politické příslušnosti, volební okrsek č. 81, Uherské Hradiště), který získal 2,88 %.

Během listopadu vyvrcholila nejen dosavadní činnost DS, ale v návaznosti na to i snahy o její rozpuštění. Záměr navrhnout vládě rozpuštění DS přednesl ministr vnitra Ivan Langer již dříve, definitivně se však rozhodl až 5. listopadu 2008. Vláda jeho návrh odsouhlasila a 24. listopadu téhož roku předala tento návrh k Nejvyššímu správnímu soudu. DS na tuto událost zareagovala protestní demonstrací, kterou uspořádala 6. prosince na náměstí OSN v Praze.⁴⁶ Před koncem roku stihla ještě zorganizovat prozatím poslední shromáždění v Litvínově, které se však, na rozdíl od předchozích, obešlo bez incidentů.⁴⁷

⁴⁵ Idnes, Extremisté se střetli v Litvínově s policisty, pronikly až k Romům, 18. 10. 2008, dostupné z (http://zpravy.idnes.cz/extremiste-se-stretli-v-litvinove-s-policisty-pronikli-az-k-romum-1di-domaci.asp?c=A081018_081311_domaci_jan).

⁴⁶ Dělnické listy, DS manifestovala pod okny „modroptáků“, 7. prosince 2008, dostupné z (<http://www.news.delnickelisty.cz/>).

⁴⁷ Dělnická strana Ústecký kraj, Demonstrace v Litvínově 13. prosince 2008, 16. prosince 2008, dostupné z (<http://www.sweb.cz/delnicka.strana/>).

4 Programatika, ideologie

Programové požadavky DS se nijak zvlášť neodlišují od požadavků ostatních krajně pravicových stran. Řadu celou řadu společných rysů, či vyloženě totožných požadavků, lze nalézt například při porovnání s programem SPR-RSČ, respektive RMS. Například RMS v úvodu „Národního programu Republikánů“ uvádějí, že radikálních změn může dosáhnout pouze skutečná – radikální – opozice. (Mareš 2003: 209) Shodná formulace se objevuje i v úvodu programu DS.

Své programové požadavky dělí DS do tří hlavních skupin, o kterých mluví jako o „*třech základních pilířích...*“ které „*...spolu tvoří nedílný celek.*“⁴⁸

První pilíř tvoří národně politickou oblast a dále se dělí na řadu dalších bodů. Prvním z nich je postoj k EU. Zde se DS jednoznačně vyjadřuje k vystoupení z EU, znovuoobnovení svrchovanosti České republiky, odmítnutí federalizace Evropy a vzniku funkce evropského prezidenta. Vztah k EU je dokonce věnován jeden speciální programový dokument nazvaný Analýza případného vstupu České republiky do Evropské unie⁴⁹.

Dalším bodem je vztah s NATO a vojenská dimenze zahraniční politiky. Zde se DS opět zasazuje o vystoupení, stažení všech vojáků působících v misích NATO a usilování o získání statusu politicky neutrálního státu.

Zahraniční politiky se týká i požadavek na přehodnocení pomoci rozvojovým zemím. Není jednoznačně řečeno, v čem by ono přehodnocení mělo spočívat, ale dle toho, že DS vyjadřuje pochybnosti o její účelnosti a také o finančních kapacitách ČR, se lze domnívat, že by se jednalo o její omezení.

Kontroverzně působí požadavek na povinné určování národnosti obyvatel ČR a uvedení tohoto údaje do občanského průkazu, rodných a křestních listů.

Samozřejmě nechybí ani řešení problematiky imigrace. Zde DS prosazuje vyhoštění všech nelegálních přistěhovalců. Udělení povolení k pobytu vyhrazuje pouze pro osoby, které splňují „*morální kvality a odborné znalosti, u níž je předpoklad, že se přizpůsobí národním*

⁴⁸ Dělnická strana, Manifest-program, dostupné z (http://www.delnicka-strana.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=74&Itemid=103).

⁴⁹ Dělnická strana, Agenda, EU, dostupné z (http://www.delnicka-strana.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=128&Itemid=157).

*tradicím a zvykům občanů České republiky a je zde záruka plné asimilace do většinové společnosti.*⁵⁰

V oblasti institucionálního uspořádání propaguje DS zrušení Senátu. Dále prosazuje zrušení poslanecké imunity mimo politickou činnost, zavedení imperativního mandátu, zavedení 3% vstupní klauzule. V oblasti volebního systému se vágně zmiňuje o tom, že by měl být upraven tak, aby lépe odpovídal požadavkům doby. Kromě již zmíněné klauzule tento požadavek dále neupřesňuje. Požaduje také obnovení zemských hranic Moravy a Slezska s odvoláním na nesoulad s Ústavou.

Prosazuje i řadu prvků přímé demokracie – přímou volbu prezidenta a starostů, zřízení ústavního zákona o referendu, odvolatelnost politiků svými voliči.

Dále prosazuje zrušení vyplácení státní podpory politickým stranám za mandáty a procenta hlasů získaná ve volbách. Prosazuje financování politických stran pouze z jejich vlastních prostředků.

DS také zastává výrazné posílení pravomocí měst a obcí. V této souvislosti dokonce prosazují, že *„pokud vyhlášky jejich zastupitelstev nejsou v rozporu s vojensko-bezpečnostní politikou státu nebo obecnými mravy a morálkou, mají mít platnost zákona v dané obci a žádný soud je nemůže zrušit.*“⁵¹

Dalším požadavkem DS je zavedení domovského práva. Tento nástroj by měl dle mínění DS sloužit k řešení problémů s bezdomovci.

Pilíř druhý v sobě zahrnuje morální a mravně politické požadavky. V úvodu tohoto pilíře se DS zmiňuje o vědomí antických a křesťanských kořenů evropské kultury, úmyslném odklonu od jejich morálních hodnot a nutnosti návratu ke konzervativně morálně-duchovním hodnotám.

Konkrétně DS požaduje přísné trestání nelegálních pokusů o vývoz kulturních památek a zavedení češtiny jako státního jazyka.

Odmítnutí potratů a euthanasie je zahrnuto v požadavku na přijetí zákona o ochraně života od samého početí až do přirozené smrti.

Jednoznačně negativně se DS staví i k registrovanému partnerství. Požaduje zrušení zákona, který jej povoluje. Svůj postoj argumentuje tím, že podobné aktivity (propagace registrovaného partnerství) jsou *„mimořádně nebezpečné pro občanský pořádek a přirozený*

⁵⁰ Dělnická strana, Manifest-program, dostupné z (http://www.delnicka-strana.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=74&Itemid=103).

⁵¹ ibid

*stav společnosti a znamenají postupný morální ale i fyzický úpadek lidské společnosti.*⁵² Dále se zmiňuje o tom, že pohlavní deviace musí být postaveny mimo zákon. Postoj DS k registrovanému partnerství se však neomezuje na křesťansko-konzervativní pojetí, které vychází z pozice ochrany jedinečnosti rodiny, ale mnohdy přerůstá v homofobii. O homosexuálech se totiž DS vyjadřuje jako o „homodeviantech“, „úchylech“, „sexuálních zvrhlících“ či jim přisuzuje sklony k pedofilii atd.⁵³

Typické *law and order* požadavky lze najít v oblasti trestního práva. Zde DS prosazuje obnovení trestu smrti pro masové vrahy, teroristy a za těžké zločiny na dětech. Dále se zasazuje o snížení trestní zodpovědnosti na 13 let, zpřísnění podmínek pobytu ve vězení (nucené práce atd.). Zmiňuje i nutnost novelizace Zákona o policii. Konkrétně říká, že „*Každý zločinec, pouliční zloděj, násilník, ale i výrostci poškozující majetek obce či vlastníka domu, různí rváči a provokatéři apod. musejí počítat s tím, že policie se s nimi při dopadení mazlit nebude a veškerá odpovědnost proto padá na ně.*“⁵⁴

V programu nechybí ani požadavek na přijetí Zákona na ochranu mravnosti společnosti, který by zakazoval pouliční prostituci, výrobu a distribuci tvrdé pornografie. Zákon by měl také omezit „*různé obscénnosti např. v televizi apod. (reality show aj.)*“ Tento silně nekonkrétní požadavek zřejmě naráží na reality show BigBrother a Vyvolení.

Velmi tvrdá stanoviska zastává DS i v oblasti protidrogové politiky. Požaduje tvrdé tresty jak pro výrobce, tak i pro jejich uživatele.

Nejen v programu, ale i velmi často i ve veřejných projevech DS, se objevuje požadavek na přešetření privatizačních podvodů z 90. let a přísné potrestání jejich viníků.

Třetí pilíř v sobě zahrnuje sociální a ekonomickou oblast. Řešení otázky nezaměstnanosti označuje za hlavní bod svého programu. Dokonce své pojmenování jako *Dělnická* vysvětluje tím, že je první strana v ČR, která se otevřeně hlásí k dělníkům a že toto označení zcela zřetelně vyjadřuje její zaměření. Za dělníky však považuje všechny zaměstnance, kteří za svoji práci pobírají plat, jehož výše je určena zaměstnavatelem. Dodává však, že hájí i zájmy živnostníků, zemědělců a drobných českých podnikatelů.

Jako první bod tohoto pilíře uvádí hájení práv zaměstnanců. Za tím účelem mají být zřízeny pracovní soudy, které by byly pro zaměstnance bezplatné.

⁵² ibid

⁵³ Dělnická strana, Archiv, 28. května 2008, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

⁵⁴ Dělnická strana, Manifest-program, dostupné z (http://www.delnicka-strana.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=74&Itemid=103).

Nezaměstnanost hodlá DS řešit pomocí investic do nejhůře postižených regionů, podporou ekonomického růstu, systémem rekvalifikací a dotováním zaměstnávání čerstvých absolventů bez praxe.

Uveden je i požadavek na obsazování úřednických postů striktně na základě zásluh a kvalifikaci, nikoliv na základě stranické příslušnosti.

DS také podporuje kolektivní formy vlastnictví. Přímo zmiňuje podniky se zaměstnaneckými akciemi, družstevní a státní formy vlastnictví.

Zmíněna je snaha o „*obnovení zašlé slávy českého řemesla a jeho tradic*“. Zde DS propaguje vznik řemeslnických cechů, cechovních spolků a komor, optimalizaci středního a učňovského školství vzhledem k regionálním podmínkám. Cechy by měly plnit i funkci sociální podpory jejich členů v případě nezaměstnanosti.

Nechybí ani podpora zemědělství a venkova. DS odmítá prodej zemědělské půdy cizincům. Zasazuje se o soběstačnost ČR v oblasti výroby potravin. Uvádí i požadavek na dořešení restitučních sporů.

V oblasti daňového systému se DS staví za daňovou progresi (Té by se šlo vyhnout investováním do infrastruktury, školství či zdravotnictví) a snižování nepřímých daní, které dle ní nejvíce zatěžují sociálně slabé skupiny obyvatel. Uveden je i požadavek na důsledné vybírání daní. Zároveň však prosazuje zjednodušení daňové soustavy a omezení byrokracie.

Protekcionistické tendence se objevují v požadavku na omezení přílivu zahraničního kapitálu. DS tento postoj obhajuje ochranou českých podnikatelů, živnostníků a obchodníků.

Objevuje se i požadavek na podporu mladých rodin, především formou výstavby nových bytů, a porodními příspěvky. Nicméně podle vyjádření Malého by tento příspěvek dostávaly pouze rodiny české národnosti.⁵⁵ V souvislosti s bytovou výstavbou je opět připomenuta podpora družstevního vlastnictví. Jako v řadě předešlých bodů i zde prosazuje DS silnou úlohu státu, např. formou poskytování nevratných nebo bezúročných půjček.

V oblasti školství DS navrhuje, aby vychovávalo k vlastenectví a účtě k národním a křesťanským hodnotám. Požaduje také podporu sociálně slabých studentů.

DS klade důraz i na sport a tělovýchovu. Stát by dle ní měl vytvářet podmínky pro rozvoj jak výkonnostního, tak masového sportu. Dokonce požaduje, aby měl každý možnost přístupu do sportovních zařízení za minimální poplatek, či zcela zdarma.

⁵⁵ Dělnická strana, Komentáře, Slovo k volbám, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

Co se týče seniorů, přednáší DS několik velmi konkrétních požadavků – odchod do důchodu pro muže v 61, pro ženy v 59 letech (mínus rok za každé dítě), výše průměrného důchodu nesmí klesnout pod 50% reálné mzdy.

V oblasti zdravotnictví prosazuje DS jeho bezplatnost. Ve spojitosti se zdravotnictvím se DS neubrání antiimigračním projevům, neboť dodává, že odmítá „*plýtvání finančních prostředků ve formě bezplatného léčení cizinců, kteří do České republiky přicestovali z oblasti Afriky, Asie a Dálného východu. Prioritu v lékařské péči mají čeští občané.*“⁵⁶ Za vyložený projev diskriminace by šlo považovat požadavek, aby: „*občané české národnosti, kteří vykonávají těžkou manuální práci, např. slévači, horníci apod., jednou ročně mimo svou dovolenou na čtrnáct dní ze státních prostředků odjeli na rehabilitace do lázní.*“⁵⁷

Tvrzení, že programové pilíře společně tvoří nedílný celek dokládá i další příklad propojování sociální a národnostní otázky (respektive sociálního a nacionálního populismu), které je patrné z následujícího úryvku: „*Stát se musí podílet značnou měrou na garanci slušného sociálního zázemí pro zaměstnance, dělníky a jejich rodiny. Zde bude hrát roli národnost dělníka či zaměstnance. Stát nemůže mít zájem na ilegálně přivandrovalých námezdních dělnících. Ale nemůže mu být také lhostejné zbídačení celých sociálních skupin českého obyvatelstva.*“⁵⁸

Pro úplné pochopení charakteru DS nestačí analyzovat pouze její oficiální program. V něm se celkem pochopitelně snaží mírnit v určitých formulacích, případně nějaká témata zcela vynechává.

V programu se například neobjeví ani zmínka či jen pouhý náznak, který by se explicitně týkal romské otázky. Přitom právě toto téma představuje důležitou součást ideologického profilu DS. Ačkoliv o sobě tvrdí, že není rasistická a že nerozlišuje lidi podle barvy pleti, ale podle toho, jak se chovají, výroky jejich představitelů vypovídají o něčem jiném. Romy například označují zásadně jako „*cikány*“ a zmiňují se o nich výlučně v souvislosti s negativními jevy jako je kriminalita, zneužívání sociálních dávek, drogová závislost atd. Například jednání ministryně Stehlíkové se zástupci romské komunity okomentovala DS slovy: „*Ministryně Džamila jednala tajně s cikánskými mafiány*“⁵⁹.

V některých prohlášeních představitelů DS lze nalézt i prvky antisemitismu. Ve většině případů se jedná pouze o postranní narážky či náznaky. Nicméně v případě Malého (člen

⁵⁶ Dělnická strana, Manifest-program, dostupné z (http://www.delnicka-strana.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=74&Itemid=103).

⁵⁷ ibid

⁵⁸ ibid

⁵⁹ Dělnická strana, Aktuality, 23. října 2008, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

předsednictva) se jedná o dominantní téma. Vzhledem k tomu, jaký je mu dáván prostor k vyjádření (V sekci webových stránek nazvané *Články, komentáře* mu náleží autorství více než poloviny příspěvků), nelze toto téma opomíjet. Ve svých úvahách se věnuje především popisu tzv. židozdnářskému spiknutí, kterému přisuzuje dlouhodobé usilování o zničení katolické církve⁶⁰ a ovládnutí bílé křesťanské Evropy. V jeho textech se můžeme setkat s prohlášeními typu: „*Onen bilion korun dluhu je důmyslná a pevná „pupeční šňůra“, již jsme my, český národ, připoutáni do siločar moci americko-sionistických světovládců.*“⁶¹(vyjádření ke státnímu dluhu) nebo slovními spojeními „*vládnoucí světové kruhy*“, „*sionistický okupant*“. Sionistickému spiknutí připisuje vypuknutí 1. světové války, Bolševickou revoluci v Rusku, Velkou francouzskou revoluci, Sametovou revoluci (viz Analýza 17. listopadu Miroslava Dolejšího), vznik liberalismu, kapitalismu, feminismu atd.

V různých prohlášeních a projevech DS se často vyskytují stanoviska, která se staví proti liberalismu, či přímo liberální demokracii. Právě jí jsou přičítány takřka všechny neduhy současné společnosti – morální úpadek, korupce, kriminalita atd. V fiktivním dopise běloruskému příteli například Malý píše: „*U nás ale – po zkušenostech z liberální demokracie - má váš autoritativní režim zdravého rozumu mnoho a mnoho sympatizantů.*“⁶²

⁶⁰ V tomto se rozchází z neonacistickým antisemitismem, neboť ten považuje křesťanství za židovský nástroj, který má oslabit bílou rasu.

⁶¹ Dělnická strana, Komentáře, Slovo k volbám, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

⁶² Dělnická strana, Aktuality, 28. března 2006, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

5 Spolupráce s domácími subjekty

DS za dobu svojí existence navázala spolupráci s řadou ideologicky velmi různorodých subjektů. V této kapitole představuji jejich stručnou ideovou charakteristiku, a to, v čem spolupráce s DS konkrétně spočívala.

5.1 NS – Národní strana

NS se považuje za konzervativní a národoveckou stranu. Hlavní cíl své činnosti spatřuje v hájení českých národních zájmů, národní identity a státní suverenity.⁶³ Konkrétně se programově profiluje na tématech odmítání vstupu do NATO a EU, řešení kriminality, problematiky romské menšiny, omezování imigrace, odporu ke komunismu a nacismu atd. (podrobněji Jansa 2007; Kylvoušek, Smolík 2006)

Spolupráci s NS navázala DS záhy po svém vzniku. Až do obchodu DS z Národní pětky dokázaly obě strany úzce spolupracovat. Nicméně v následujících letech jejich vztah přerostl v silnou nevraživost, provázenou vzájemnými slovními výpady.

5.2 NSJ – Národní sjednocení

NSJ se snaží prezentovat jako subjekt, který svojí činností navazuje na stejnojmennou prvorepublikovou politickou stranu založenou 28. října 1934. Samu sebe označuje za stranu, která stojí na principech demokracie, křesťanského konservatismu a českého národovectví. Ve svém programu má zahrnutá obvyklá témata krajní pravice – zpřísnění postihů za trestné činy včetně obnovení trestu smrti, přísnější protidrogová politika, odpor k registrovanému partnerství, zpřísnění systému sociálních dávek tak, aby je nemohli „zneužívat nepřizpůsobiví občané“, řešení nezaměstnanosti, odpor vůči evropské integraci, omezení imigrace atd.⁶⁴ Ve srovnání s NS i DS však klade mnohem větší důraz na konzervativně pojaté křesťanské hodnoty.

S touto stranou se DS setkala v projektu Národních pětky a spolupráce s ní pokračovala i po jeho opuštění. Po společných parlamentních volbách v roce 2006 došlo k

⁶³ Národní strana, Program, dostupné z (<http://www.narodni-strana.cz/program.php>).

⁶⁴ Národní sjednocení, Program, dostupné z (<http://www.nsj.cz/program.htm>).

postupnému útlumu vzájemných aktivit. V současné době nevykazují zmíněné subjekty žádné vazby.

5. 3 PaS - Právo a Spravedlnost

PaS lze charakterizovat jako integrálně katolický a nacionalistický subjekt, který zastává ultraortodoxní postoje. (Rataj 2006: 177). Svým ideologickým a programovým profilem má blízko k NSJ, které ostatně společně s DS stálo u jejího zrodu. Ve svém programu obhájí podporu rodiny a dalších tradičních hodnot, právní stát a s ním spojené zpřísnění trestů (zavedení trestu smrti, zpřísnění podmínek pobytu ve vězení), radikální omezení imigrace, ozdravení národního hospodářství, v této souvislosti obhájí silnější roli státu v ekonomice, ale i podporu podnikání, posílení sociálního smíru – podpora seniorů, dětí, zdravotně postižených atd., vyřešení dosud sporných vlastnických vztahů zemědělské půdy. Naopak se staví proti propagaci homosexuálních svazků, euthanasii, potratům, prostituci, pornografii, marxismu, nacismu či posilování evropské integrace.⁶⁵

Vývoj spolupráce s tímto subjektem se po parlamentních volbách 2006 vyvíjel stejně jako v případě NSJ a tudíž v současné době již nelze vysledovat žádné spojení s DS.

5. 4 NK – Národní korporativismus

K založení této organizace došlo v roce 2005. V období let 2005 – 2007 převzal vůdčí roli v pořádání veřejných akcí neonacistické scény. NO v této době totiž nevyvíjel takřka žádnou veřejnou činnost, účastnil se však akcí pořádaných právě NK. (Charvát 2007: 155)

S organizací NK navázala DS kontakty ještě v době spolupráce v PaS. Jeho zástupci se například již 17. června 2006 zúčastnili druhého sjezdu DS jako hosté. Někteří jeho členové dokonce kandidovali za PaS v parlamentních volbách 2006. (Charvát 2007: 155) Dle informací NO se jednalo dokonce o desítky osob.⁶⁶ Během následujících let zorganizovala DS společně s NK řadu veřejných vystoupení. Po ukončení své činnosti v dubnu 2008 vyzvalo vedení NK své členy se zájmem o politickou činnost na oficiální úrovni ke vstupu do DS (Bývalý předseda NK Jiří Petřivalský v současné době vykonává funkci předsedy rozhodčí komise DS.) a ostatní pobočky NK ke spojení s buňkami AN.

⁶⁵ Programové priority PaS, (dostupné z <http://www.pas-strana.cz/priority.php>), Právo a spravedlnost, Právo a Spravedlnost záštita tradičních hodnot, dostupné z (<http://www.pas-strana.cz/hodnoty.php>).

⁶⁶ Národní odpor, 19. 10. 2006, NK podporuje ve volbách PaS, dostupné z (<http://odpor.org/index.php?page=clanky&kat=1&clanek=465>).

5. 5 AN – Autonomní nacionalisté

Koncept autonomního nacionalismu (českými neonacisty převzatý z Německa) je založen na principu na sobě nezávislých (autonomních) buněk bez centrálního vedení. Koordinace společné činnosti tudíž nefunguje na základě hierarchizované struktury, ale na základě neformálních vazeb. (podrobněji Vejvodová 2008)

Dle Vejvodové zahájila první buňka AN činnost v lednu roku 2007. Krátce na to (24. února 2007) vystoupila společně s DS na demonstraci v Berouně. S DS tedy spolupracují AN od svého vzniku až do dneška. Spolupráce spočívá především ve spoluorganizaci veřejných vystoupení, na webu AN se objevují pozvánky a reporty z těchto akcí, několik aktivistů AN dokonce kandidovalo za DS v letošních krajských volbách. Vzhledem k tomu, že někteří z nich jsou přímo členové DS, lze hovořit přímo o personálním propojení.

5. 6 NO – Národní odpor

Historie vzniku NO sahá k přelomu roku 1998 a 1999. Tehdy došlo k rozpadu dosavadní nejvýznamnější neonacistické organizace Blood and Honour Division Bohemia, jejíž pražské sekce se vytvořil NO. Ten dokázal převzít vůdčí roli na české neonacistické scéně a drží si ji víceméně dodnes.

Vazby na s aktivisty NO lze vysledovat již u Republikánské mládeže, z které DS de facto (nikoliv právně) vznikla (podrobněji Mareš 2003: 215-218).

Vzhledem ke způsobu fungování NO, který je založen na bázi aktivismu a nemá tudíž oficiální centrální vedení, může být přisouzení pořadatelství určité veřejné akce (demonstrace, shromáždění, pochodu atd.) přímo NO sporné. NO totiž (na rozdíl od AN a NK) sám sebe nikde nedeklaruje jako pořadatele. Nahlašování akcí probíhá většinou prostřednictvím fyzické osoby. V případě pokusu o uspořádání pochodu pražským židovským městem, který DS podpořila, demonstraci nahlašovalo občanské sdružení Mladí národní demokraté, které bývá spojováno s NO.

Obdobně jako v případě AN se i na internetových stránkách NO objevují články zvučí na akce DS, různá vyjádření podpory (před krajskými volbami se zde například objevila výzva k volbě DS), články převzaté z Dělnických listů atd. Na kandidátní listině DS do krajských voleb 2008 se také objevila řada aktivistů NO, z nichž jsou někteří přímo členové DS.

5. 7 PA - Pravá alternativa

Programatika PA obsahovala obvyklá témata krajní pravice – vystoupení z NATO a EU, zpřísnění imigrační politiky, státní garance sociálních jistot, obhajoba „tradičním morálních hodnot“, podpora rodiny. Vzhledem k tomu, že za vznikem této strany stály jednoznačně neonacistické subjekty jako NO a Národní aliance, lze její program chápat jako pokus o zamaskování neonacistických myšlenek pro veřejnost přijatelnějším způsobem. (podrobněji Charvát 2004).

Jak již bylo zmíněno, spolupráce s DS se omezila pouze na společnou účast v krajských volbách 2004.

5. 8 DSSS - Demokratická strana sociální spravedlnosti

Společně s touto stranou se DS účastnila parlamentních voleb 2006 (pod hlavičkou PaS) a krajských voleb v roce 2008 (pod hlavičkou DS). V druhém zmíněném případě však DSSS dosadila přibližně 10% kandidátů (v některých krajích dokonce neobsadila žádné kandidáty) a nepředstavuje tudíž rovnocenného partnera.

5. 9 KČP - Klub Českého pohraničí

Vzhledem k tomu, že se KČP na první pohled jeví jako nacionalistický subjekt, může působit poněkud překvapivě jeho úzké propojení s KSČM. To se projevuje i v jeho programu, v němž například uvádí jako jeden ze svých cílů ochranu bývalých příslušníků Pohraniční stráže před kriminalizací jejich jednání, který KPČ hodnotí jako službu vlasti (podrobněji Nováková 2008). Nejdůležitější bod programu KČP v souvislosti s DS představuje negativní postoj k aktivitám sudetoněmeckých organizací. Spolupráce v DS se však omezila pouze na již zmíněnou účast na shromáždění KČP v Chebu 28. září 2004. DS navíc ze své protisudetoněmecké rétoriky postupně ustoupila.

6 Spolupráce se zahraničními subjekty

O ideologickém zaměření DS vypovídají i vztahy k zahraničním subjektům. V rovině pouhého vyjádření sympatií se DS hlásí především k Národní frontě Jean-Marie Le Pena, Jörgu Haiderovi, dále například k Slovenské národní straně, Srbské radikální straně Vojislava Šešelje, k polským stranám Právo a spravedlnost a Liga polských rodin.

Významnější kontakty však navázala DS pouze s německou NPD a se slovenskými organizacemi Slovenská pospolitost, Slovenská národní jednota a aktivisty neonacistické sítě Svobodný odpor Slovensko.

6.1 Německo - NPD – Nationaldemokratische Partei

První zmínka o vztahu k NPD se objevuje v prohlášení DS z 24. září 2006, v němž pochvalně komentuje její úspěch v zemských volbách. K navázání užších kontaktů došlo zřejmě až v průběhu roku 2008. Například v reportu z prvomájové demonstrace se objevuje zmínka o účasti „*nacionalistů z Dortmundu*.“ Nejednalo se však přímo o členy NPD, ale o německé Svobodné nacionalisty⁶⁷, kteří mají se zmíněnou stranou velmi úzké kontakty.

K první oficiálnímu setkání představitelů DS a NPD, o kterém DS veřejně informovala, se odehrálo až 16. srpna 2008 v rámci tzv. Dne svobody, který DS uspořádala v Hradci Králové. Dle informací DS zde NPD reprezentovali zástupci vedení Saské a Sasko-Anhaltské frakce a členové redakce stranické tiskoviny *Deutsche Stimme* Per Lennart Aae, Carola Holz, Katrin Köhler a Sven Schwerdtfeger. Na jednání byla dohodnuta další spolupráce, která by měla spočívat v organizaci seminářů, na nichž by NPD předávala své zkušenosti z oblasti politické práce.⁶⁸

O necelý měsíc později (13. září 2008) navštívila delegace DS mezinárodní neonacistické setkání Fest der Völke v Altenburgu, které zaštiťuje NPD. S projevem zde vystoupil Tomáš Vandas. Kromě kritiky imigrace, evropské integrace či persekuce „nacionalistických“ stran se nevyhnul určitým pochybným vyjádřením. Například větu: „*Odmítáme vizi architektů Nového světového řádu, kteří považují pevnost Evropu za poslední*

⁶⁷ České noviny, 1. 5. 2008, V Praze se sešlo více než 500 nacionalistů, dostupné z (http://www.ceskenoviny.cz/regiony/ustecky/index_view.php?id=310383&id_seznam=).

⁶⁸ Dělnická strana, Aktuality, 18. srpna 2008, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

*překážku k uskutečnění svého staletého snu, kterým je ovládnutí světa.*⁶⁹ lze vzhledem k okolnostem chápat jako narážku na spikleneckou teorii židovského spiknutí.

Členové DS se také zúčastnili demonstrace NPD za zastavení programů a kampaní namířených proti národní pravicové politice, která se konala 8. listopadu v Reichenbachu. S projevem zde vstoupil předseda pražské místní organizace DS Patrik Vondrák. Delegace poté navštívila schůzi místní organizace NPD v Chemnitzu.⁷⁰

6. 2 Slovensko - SP Slovenská pospolitost

Nejvýznamnějšího partnera na slovenské politické scéně představuje občanské sdružení Slovenská pospolitost (dále jen SP).⁷¹ Počátky vzniku této organizace sahají do první poloviny 90. let, kdy došlo k neúspěšnému pokusu o zaregistrování Slovenského národního frontu (SNF). Organizace se poté rozdělila na dvě křídla. První směřovalo své aktivity k založení Lidové strany a druhé ke vzniku SP. Za oficiální datum jejího vzniku lze považovat 9. květen 1995, kdy došlo k jejímu zaregistrování na ministerstvu vnitra.)

Ideově se profilovala na klasických tématech krajní pravice – odmítání EU a NATO, antisemitismus, rasismus (především vůči Romům), nacionalismus (s důrazem na slovanské kořeny slovenského národa, výpady proti maďarské menšině). (podrobněji Mikušovič 2007)

K prvnímu oficiálnímu veřejnému vystoupení SP společně s DS došlo na demonstraci na podporu Srbska 23. února 2008. Jako další doklady vazeb mezi DS a SP lze uvést účast zástupců SP na celostátní poradě DS 5. dubna, účast na shromáždění DS na náměstí Jiřího z Poděbrad 1. května, a také pozvání zástupců SP na 3. sjezd DS konaný 28. června 2008. Tohoto sjezdu se jako host zúčastnil také Stanislav Pánis, předseda Slovenské národní jednoty. Zatím poslední veřejné vystoupení SP na akci DS představuje projev Mariána Kotleby (bývalého vůdce SP) na demonstraci 17. listopadu v Litvínově.

Původ současných vazeb mezi DS a SP však lze nalézt již v dřívějších letech. SP například navázala styky s SNJ či NK, tedy se subjekty s kterými spolupracovala i DS. Spojení s DS lze vysledovat i přes slovenskou pobočku NO, na níž má vazby jak SP, tak i DS (Svobodný odpor Slovensko se například zúčastnil prvomájové demonstrace na náměstí Jiřího z Poděbrad).

⁶⁹ Dělnická strana, Projevy, 13. září 2008, Festival národů, Altenburg (Německo), dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

⁷⁰ Dělnická strana, Aktuality, 11. listopadu 2008, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

⁷¹ Přesněji řečeno představovalo, neboť na podzim tohoto roku bylo zrušeno.

8 Organizační struktura

Ústřední orgány DS tvoří předsednictvo, revizní komise a rozhodčí komise. Jejich složení je od 3. sjezdu strany konaném 28. června 2008 následující:

Předsednictvo se skládá celkově ze šesti členů: Tomáše Vandase (předseda), Jiřího Štěpánka (1. místopředseda), Petra Kotába (místopředseda), Jiřího Švehlíka (člen předsednictva) a Ladislava Malého (člen předsednictva). Přehled složení předsednictva v minulých letech shrnuje přiložená tabulka.

Rozhodčí komisi předsedá Jiří Petřivalský. Funkci člena této komise vykonává Simona Skoumalová a Pavel Procházka. (Od 2. do 3. sjezdu se komise skládala z Jana Blaška, Ladislava Malého a Pavla Procházky.)

Funkci předsedy revizní komise zastává v současné době Jindřich Nestler. Další dva členové revizní komise jsou Mirko Musil a Martina Pecinová. (Od 2. do 3. sjezdu v komisi zasedal Ladislav Tůma, Vladimír Pelák, Martina Pecinová.)

Složení předsednictva zvoleného na jednotlivých sjezdech DS shrnuje následující tabulka:

Tabulka č. 3: Přehled změn v obsazení předsednictva

	Ustavující sjezd 18. ledna 2003	I. sjezd 31. května 2003	II. sjezd 17. června 2006	III. sjezd 28. června 2008
Předseda	Jiří Štěpánek	Tomáš Vandas	Tomáš Vandas	Tomáš Vandas
1. místopředseda	Martin Zbela	?	Jiří Štěpánek	Jiří Štěpánek
místopředseda	Tomáš Vandas	Jiří Štěpánek	Petr Kotáb	Petr Kotáb
člen	?	Petr Kotáb	Václav Prokůpek	Jiří Švehlík
člen	?	Jindřich Nestler	Jindřich Nestler	Ladislav Malý
člen	?	Bohumil Šulěř	?	?

Pro osoby mladší 18 let, které tudíž nemůžou být členy politické strany, funguje tzv. Dělnická mládež, do níž se můžou hlásit uchazeči starší 15 let.

Co se týče členské základy, tvoří ji dle slov předsedy Vandase přibližně 500 osob.⁷²

Struktura nižších organizačních článků je dle údajů na internetových stránkách DS značně neúplná a lze se jen domnívat, že je tvořena dvěma stupni - krajskými a místními organizacemi. Tato struktura však není zdaleka ve všech krajích naplněna. Předsedové krajských organizací jsou uvedeni pouze v případě Vysočiny, Karlovarského, Libereckého, Pardubického, Plzeňského a Ústeckého kraje, v ostatních případech jsou uvedeny pouze kontaktní osoby. Místní organizace má DS v Karlových Varech, Praze, Hradci Králové, Havířově, Ostravě, Vlašimi, Litvínově a Kadani.

⁷² Idnes, Vyberte nejhezčí stranickou legitimaci, 31. prosince 2008, dostupné z (http://zpravy.idnes.cz/anketa-idnes-cz-vyberte-nejhezci-stranickou-legitimaci-pin-domaci.asp?c=A081230_145541_domaci_pei).

9 Ochranné sbory Dělnické strany

Záměr založit si vlastní stranickou ochranou složku prezentovala DS prostřednictvím médií již koncem září roku 2007.⁷³ O vlastním založení informovalo vedení strany na celostátní konferenci konané 26. ledna následujícího roku (Tehdy DS informuje o Ochranném sboru DS. Později se však objevuje již jen název v množném čísle: Ochranné sbory DS.). Jako oficiální datum vzniku lze považovat 28. únor 2008, kdy jejich činnost nabyla platnosti.

Jejich vrchním velitelem je předseda strany (Tomáš Vandas), jemuž je podřízen výkonný tajemník (v současné době Jiří Holoubek) a zástupce výkonného tajemníka (Petr Kříž). Celkově se organizační struktura skládá z pěti stupňů. Kromě zmíněného celostátního vedení to jsou dva zemští vedoucí, jeden pro Čechy (Mirek Štika) druhý pro Moravu a Slezsko, dále krajsí, okresní a městští či obecní vedoucí. U zemského vedoucího pro Moravu a Slezsko a u všech nižších jednotek není však uvedeno žádné jméno, z čehož lze usuzovat, že tato struktura není ani zdaleka naplněna.

Deklarovaným úkolem OS-DS má být „ochrana stranických představitelů, organizování a dohled nad stranickými akcemi a případná pomoc občanům při řešení nejrůznějších problémů.“⁷⁴ V pořadu České televize Politické spektrum, odvysílaném 16. 2. 2008, se nechal Tomáš Vandas slyšet, že se jedná například o pomoc v místech s problémovými, nepřizpůsobivými občany, ve smyslu poskytnutí právní rady či sehnání právníka. Zároveň popřel, že by se jednalo o zasahování ve smyslu někoho zastrašovat či fyzicky napadat⁷⁵.

Podmínky pro přijetí a povinnosti příslušníků OS-DS upravuje tzv. Kodex člena OS-DS. Dle něj musí zájemce o přijetí splňovat následující podmínky: dobrý zdravotní stav, mravní osvědčení (potvrzené členem strany), složení vstupní smlouvy a čistý trestní rejstřík.⁷⁶

K prvnímu veřejnému nasazení OS-DS došlo 28. června v Brně v souvislosti s pochodem homosexuálů, nazvaným „Queer Parade“. Dle slov DS měly OS-DS za úkol „dohlížet na to, aby zastánci zvrácenosti a amorálnosti neohrožovali svým chováním a

⁷³ Lidové noviny, 29. září 2007, dostupné z (http://www.lidovky.cz/delnicka-strana-chce-ochranne-oddily-d78-/ln_noviny.asp?c=A070929_000024_ln_noviny_sko&klic=221648&mes=070929_0).

⁷⁴ Aktuality, 26. ledna 2008, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

⁷⁵ Česká televize, Politické spektrum, 16. 2. 2008, dostupné z (<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/16.02.2008/208452801340007-20:33-24-politicke-spektrum-narodni-gardy-politickych-stran.html>).

⁷⁶ Ochranné sbory, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

jednáním slušné občany, kteří vyjádří s jejich akcí nesouhlas.“⁷⁷ Pochod provázela řada násilných incidentů ze strany sympatizantů NO, v důsledku čehož došlo k jeho zkrácení oproti původnímu plánu.

Podrobnější zhodnocení aktivit OS-DS na této akci lze z dostupných informací provést jen obtížně. Dle slov DS se jednalo pouze o monitorování situace a distribuci Dělnických listů. Od násilností se však jednoznačně distancovala a zdůraznila že, „*v žádném případě nevyznává pouliční násilí či jakési boje. Naším smyslem a cílem je trpělivá politická práce, na jejímž konci bude volební úspěch. Nic víc, nic míň. Ochranné sbory DS (OS-DS) jsou stranickou složkou, která nikoho nenapadá, a už vůbec ne slušné a pořádané občany.*“⁷⁸ Postavila se však kladně ke zmaření pochodu a vyjádřila poděkování všem svým členům a sympatizantům, kteří se protestu zúčastnili⁷⁹.

Nepochybně mediálně nejvíce sledovaným se stalo jejich již zmiňované nasazení na janovské sídlišti (viz výše).

⁷⁷ Dělnická strana, Aktuality, 25. dubna 2008, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

⁷⁸ Dělnická strana, Aktuality, 1. července 2008, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

⁷⁹ Dělnická strana, Aktuality, 28. června 2008, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

10 Dělnické listy

První číslo Dělnických listů (dále jen DL) vyšlo 1. května 2003. Dle slov redakce však DL navazují na stejnojmenné noviny vydávané od 5. ledna 1872 do 18. února 1876 českým dělnickým hnutím, a tudíž se v jedná o obnovení jejich vydávání. Zejména v prvních číslech DL byla patrná snaha o vytvoření dojmu určité kontinuity s tehdejšími Dělnickými listy a návaznosti na české dělnické hnutí 19. století. Například v prvních číslech DL byly publikovány články věnované historii tehdejšího dělnictva, které se odkazují především na Josefa Baráka, šéfredaktora původních Dělnických listů, který reprezentoval český národní a nikoliv internacionální proud dělnického hnutí. Několik prvních čísel dokonce obsahovalo rubriku „*Psali jsme..*“ v níž vycházely články převzaté z původních Dělnických listů.

DL slouží především k prezentování programu DS širší veřejnosti. Za tím účelem bývají zdarma rozdávány při veřejných vystoupeních. Dle slov DS je možné DL distribuovat případným zájemcům i poštou. Jejich elektronické verze jsou volně ke stažení na webových stránkách DS a od podzimu 2008 mají DL i vlastní webovou stránku.

Funkci šéfredaktora vykonával do konce roku 2004 Zbela, tehdejší 1. místopředseda strany. U následujících čísel je uvedena již jen redakční rada. K jeho návratu zpět do této funkce došlo během září 2008 a v pořadí již 18. číslo DL vyšlo pod jeho vedením.

Ačkoliv již v prvním čísle uváděla DS oficiální periodicitu DL na čtvrt roku s tím, že dlouhodobým plánem je, aby DL vycházely měsíčně či dokonce týdně, vyšly DL ještě v roce 2005 pouze dvakrát. Čtvrtletně začaly vycházet až do roku 2006. V září 2008 však vznikly vlastní internetové stránky DL, které bývají denně aktualizovány.

Co se týče jejich obsahu, jedná se nejen o články vedení strany (Vandas, Štěpánek, Malý) či šéfredaktora Zbely, ale i o příspěvky řadových členů, kterým je zde dáván poměrně velký prostor. Naprostá většina těchto příspěvků bývá zveřejňována již předem na webových stránkách DS či DL a tištěné DL tak v podstatě představují pouze jakýsi výběr těch nejzajímavějších článků z internetových prezentací.

Závěr

Jednoznačné zařazení určitého subjektu do extremistické či „jen“ do radikální části politického spektra, lze provést jen obtížně. Jak vyplývá z terminologické části práce, hranici mezi těmito pojmy tvoří především postoj k demokracii. Formálně sice DS uznává pluralitní a demokratické zřízení v České republice a od extremismu se zásadně distancuje (k radikalismu se naopak hrdě hlásí), což však nelze při určování její extremističnosti z pochopitelných důvodů zohledňovat. V různých prohlášeních jejích představitelů a charakteru jejího veřejného vystupování totiž lze rozpoznat řadu prvků, které její „neextremističnost“ zpochybňují.

Již v samotném programu, v němž se pochopitelně snaží vyhnout otevřeně extremistickým formulacím, je možné nalézt ustanovení, která jsou v určitém rozporu se současným pojetím menšinových práv. Jedná se především o zvýhodňování občanů české národnosti v systému sociálního zabezpečení. Diskriminační postoje se objevují především vůči romské menšině. V oficiálním programu se jim sice vyhýbá, ale o to více je akcentuje v dílčích prohlášeních (viz 4. kapitola). V menší míře se objevují xenofobní, či vyloženě rasistické výroky i na adresu jiných menšin (Vietnamců, homosexuálů atd.). Nezanedbatelnou část ideového profilu DS tvoří i projevy antisemitismu, které patří k typickým (ne však výlučným) znakům pravicového extremismu.

Z pozice antisemitismu bývá kritizován i liberalismus, potažmo liberální demokracie, která je chápána jako jeden z nástrojů židů a zednářů sloužící k ovládnutí Evropy. Ve vyjádřeních představitelů DS se lze setkat i obecnější kritikou liberalismu, v níž je této ideologii vytýkána její neschopnost řešit společenské problémy.

K důležitým znakům demokratických politických stran patří odmítnutí násilí. Ačkoliv i DS formálně odmítá použití násilí v politickém boji, lze považovat například Janovské události jako porušení tohoto pravidla. Nelze sice tvrdit, že by usilovala o uchopení moci přímo násilnými prostředky, spíše jich využívá k mobilizaci svých sympatizantů a přitahování pozornosti médií.

O postoji k demokratickému zřízení může mimo jiné napovědět i to, ke kterým historickým či současným režimům a osobnostem vyjadřuje DS sympatie. V tomto směru působí kontroverzně například vyjádření obdivu k prezidentovi Slovenského štátu Jozefu Tisovi⁸⁰, současnému Bělorusku⁸¹ nebo tzv. Druhé republice.⁸²

⁸⁰ Dělnická strana, Aktuality, 16. dubna 2007, dostupné z (www.delnickastrana.cz).

Jako jeden z důvodů podání návrhu na rozpuštění DS bývá často uváděno prohlášení, ve kterém se objevila věta: „*Za této krizové situace DS vyhláší nulovou toleranci k polistopadovému politickému systému, po jehož odstranění již delší dobu voláme.*“⁸³ Otázkou zůstává, nakolik je možné vykládat tento výrok sám o sobě za výzvu ke svržení demokracie, neboť k němu dodává: „*V praxi to znamená rozpuštění stávajících parlamentních stran a prošetření všech jejich zločinů po roce 1989.*“⁸⁴, což nelze jednoznačně označit za porušení demokratických principů a konec konců ani za změnu politického systému. Pokud však zasadíme tento výrok do širšího kontextu, lze ho považovat za další z bodů, které posouvají DS přes hranici extremismu.

Hlavní argument, který by sám o sobě mohl stačit ke klasifikování DS jako pravicově extremistického subjektu, spočívá v jejím velmi úzkém provázání s neonacistickými strukturami. Jak bylo již uvedeno, nejedná se pouze o *ad hoc* spolupráci, ale o dlouhodobé společné pořádání veřejných akcí, členství neonacistických aktivistů v DS atd.

Nejenom na základě posledního uvedeného argumentu, ale i za přispění celé řady výše uvedených, lze konstatovat, že DS náleží mezi pravicově extremistické subjekty.

⁸¹ Dělnická strana, Aktuality, 28. března 2006, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

⁸² Dělnická strana, Aktuálně, Chvála druhé republiky, dostupné z (http://www.delnickastrana.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=217&Itemid=115).

⁸³ Dělnická strana, Aktuality, 17. října 2006, dostupné z (<http://www.delnickastrana.cz/>).

⁸⁴ *ibid*

Seznam literatury

Odborné zdroje:

- Backes, U. – Jesse, E. (1993): *Politischer Extremismus in der Bundesrepublik Deutschland*, Bonn, Bundeszentrale für politische Bildung.
- Bjørge, T. (ed., 1995): *Terror from the extreme right*, London, Frank Cass & Co.
- Bobbio, N. (1999): *Pravice a levice : důvod a smysl rozdělení politické scény*, Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Brzybohatý, M. (1999): *Terorismus II*, Praha, Police History.
- Černý, P. (2005): *Politický extremismus a právo*, Praha, Eurolex Bohemia.
- Danics, Š. (2003): *Extremismus*, Praha, Police History.
- Fiala, P. (1997): *Český politický extremismus a radikalismus z hlediska politologie*, in: Fiala, P. (ed. 1997): *Politický extremismus a radikalismus v České republice*, Brno, MU, pp. 7-15.
- Charvát, J. (2004): *Analýza současného pravicového extremismu*, Politologická revue, roč. X., č. 2, s. 59-77.
- Charvát, J. (2007): *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha, Portál.
- Jansa, J. (2007): *Národní strana*, bakalářská práce, Masarykova univerzita, 40 s.
- Kotlán, P. (2003): *Demokracie ve stínu : extremismus, terorismus, fašismus, komunismus*, Ostrava, Sokrates.
- Kyloušek, J., Smolík, J. : *Národní strana: resuscitace krajně-pravicové stranické rodiny? (případová studie marginální strany před volbami 2006)*, (<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=260>), [ověřeno k 4. 1. 2009].
- Lipset, S. M. – Raab, E. (1973): *The politics of unreason : right-wing extremism in America, 1790-1970*, Harper Torchbook.
- Mareš, M. (2003): *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*, Brno, Barrister and Principal a Centrum strategických studií.
- McGowan L. (2004): *Radikální pravice v Německu: od roku 1870 po současnost*, Praha, Prostor.
- Mikušovič, D. (2007): *Slovenská pospolitost' včera a dnes*, Rexter, roč. VI, č. 1, on-line text (<http://www.rexter.cz/clanek.aspx?id=80>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Miller, D. (ed., 2000): *Blackwellowa encyklopadie politického myšlení*, Brno, Barrister & Principal.

Mudde, C. (2003): *Liberal Democracies and the Extremist Challenges of the Early 21st Century*, on-line text (<http://www.extremismus.com/texte/demo2.htm>), [ověřeno k 4. 10. 2008].

Mudde, C. (2007): *Populist Radical Right Parties in Western Europe*, New York, Cambridge University Press.

Nováková, A. (2005): *Klub českého pohraničí*, bakalářská práce, Masarykova univerzita, 44 s.

Rataj, J. (2006): *Vize české nacionální politiky v soudobých konceptech krajní pravice v České republice*, in: III. Kongres českých politologů 2006, Česká společnost pro politické vědy, dostupné z (<http://www.cspv.cz/dokumenty/kongres2006/HP%2006/Jan%20Rataj.pdf>).

Strmiska, M. (1998): *Demokracie, extremismus a antisystémová orientace*, in: Fiala, P. (ed., 1998): *Politický extremismus a radikalismus v České republice*, Brno, Masarykova univerzita, pp. 27-44.

Vejvodová, P. (2005): *Aplikace teorie extremismu na Dělnickou stranu*, klauzurní práce, Masarykova univerzita, 30 s.

Vejvodová, P. (2008): *Autonomní nacionalismus*, diplomová práce, Masarykova univerzita, 98 s.

Internetové stránky:

Autonomní nacionalisté (<http://nacionaliste.com/>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Dělnická strana (<http://www.delnickastrana.cz/>), [ověřeno k 30. 11. 2008], (<http://www.delnicka-strana.cz/>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Dělnická strana – Ústecký kraj (<http://www.sweb.cz/delnicka.strana/>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Dělnické listy (<http://www.delnickelisty.cz/>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Klub českého pohraničí (<http://www.klub-pohranici.cz>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Národní strana (<http://www.narodni-strana.cz>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Národní sjednocení (<http://www.nsj.cz>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Národní odpor (<http://www.delnicka-strana.cz/>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Právo a Spravedlnost (<http://www.pas-strana.cz>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Publicistické zdroje:

Česká televize, Politické spektrum, odvysíláno 16. 2. 2008, dostupné z (<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/16.02.2008/208452801340007-20:33-24-politicke-spektrum-narodni-gardy-politicky-stran.html>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

České noviny, 28. 9. 2008, V Kladně se sešlo na manifestaci 300 nacionalistů, dostupné z (http://www.ceskenoviny.cz/regiony/moravskoslezsky/index_view.php?id=335739&id_seznam=), [ověřeno k 4. 1. 2009].

České noviny, 1. 5. 2008, V Praze se sešlo více než 500 nacionalistů, dostupné z (http://www.ceskenoviny.cz/regiony/ustecky/index_view.php?id=310383&id_seznam=), [ověřeno k 4. 1. 2009].

České noviny, 16. 8. 2008, DS uspořádala nepovolené shromáždění v Hradci, dostupné z: (http://magazin.ceskenoviny.cz/tema/index_view.php?id=328495&id_seznam=666), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Havířovský deník, 11. 6. 2007, Demonstrace radikálu byla bezkonfliktní, dostupné z (http://havirovsky.denik.cz/zpravy_region/demonstrace_radikalove20070610.html), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Idnes, 27. srpna 2006, Neonacisté od izraelské ambasády skončili na policii, dostupné z (http://zpravy.idnes.cz/neonaciste-od-izraelske-ambasady-skoncili-na-policii-pct-/krimi.asp?c=A060827_180928_domaci_klu), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Idnes, 30. června 2007, Radikálové spílali vládě do zlodějů a kolaborantů, dostupné z (http://zpravy.idnes.cz/radikalove-spilali-vlade-do-zlodeju-a-kolaborantu-fvk-/domaci.asp?c=A070630_172323_domaci_jan), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Idnes, 20. listopadu 2007, Anarchisté zbili střílejšího neonacistu, dostupné z (http://zpravy.idnes.cz/anarchiste-zbili-strilejiciho-neonacistu-k-bitve-nedoslo-pmw-/domaci.asp?c=A071110_123628_domaci_klu), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Idnes, Vyberte nejhezčí stranickou legitimaci, 31. prosince 2008, dostupné z (http://zpravy.idnes.cz/anketa-idnes-cz-vyberte-nejhezci-stranicke-legitimaci-pin-/domaci.asp?c=A081230_145541_domaci_pei), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Lidové noviny, 29. září 2007, dostupné z (http://www.lidovky.cz/delnicka-strana-chce-ochranne-oddily-d78-/ln_noviny.asp?c=A070929_000024_ln_noviny_sko&klic=221648&mes=070929_0), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Lidovky, Romové plivali na členy Dělnické strany, 4. října 2008, dostupné z (http://www.lidovky.cz/romove-plivali-na-cleny-delnicke-strany-f0m-/ln_domov.asp?c=A081004_135722_ln_domov_svo), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Mostecký deník, Radikální Dělnická strana zatím nebude hlídkovat v Janově, 27. 7. 2008, dostupné z (http://mostecky.denik.cz/zpravy_region/delnicka-strana-zatim-nebude-hlidkovat-v-janove.html), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Jiné zdroje:

Internetová pozvánka na Den svobody, dostupné z (<http://den-svobody.org/>). [ověřeno k 4. 1. 2009].

Ministerstvo vnitra České republiky, *Zpráva o problematice extremismu na území ČR v roce 2002*, Praha, 2003, on-line text

(<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/extremis/2002/extrem02.pdf>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Volební server ČSÚ, dostupné z (<http://www.volby.cz/>), [ověřeno k 4. 1. 2009].

Seznam zkratek

- AN – Autonomní nacionalisté
ANO – Akce národní obnovy
ČHNJ – České hnutí za národní jednotu
DS – Dělnická strana
DSSS – Demokratická strana sociální spravedlnosti
DPNI – Dviženije protiv nelegalnoj imigraciji (Hnutí proti nelegální migraci)
KČP - Klub českého pohraničí
NA – Národní aliance
NK – Národní korporativismus
NO – Národní odpor
NS – Národní strana
NSJ – Národní sjednocení
NPD – Nationaldemokratische Partei Deutschlands (Národně-demokratická strana Německa)
MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky
OS-DS – Ochranné sbory Dělnické strany
PaS- Právo a spravedlnost
SP- Slovenská pospolitost
SPR-RSČ - Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa
RM – Republikánská mládež
RMS – Republikáni Miroslava Sládka
RSZML – Republikánská strana zemědělského a maloroľnického lidu
RWU – Revolution woman united

Přílohy

Zdroj: Volební server ČSÚ, dostupné z (<http://www.volby.cz/>).

Tabulka č. 4: Přehled zisků DS ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2004

Volby do Evropského parlamentu 2004		
Kraj	počet hlasů absolutně	počet hlasů v %
Praha	197	0,05
Středočeský	584	0,21
Jihočeský	265	0,19
Plzeňský	380	0,29
Karlovarský	188	0,33
Ústecký	585	0,38
Liberecký	223	0,24
Královéhradecký	264	0,19
Pardubický	275	0,23
Vysočina	200	0,16
Jihomoravský	279	0,10
Olomoucký	240	0,17
Zlínský	233	0,16
Moravskoslezský	376	0,15
Celkem	4 289	0,18

Tabulka č. 5: Přehled zisků DS ve volbách do krajských zastupitelstev v roce 2004

Volby do krajských zastupitelstev 2004		
Kraj	počet hlasů absolutně	počet hlasů v %
Středočeský (v koalici s NS)	313	0,11
Plzeňský (v koalici s PA)	1 151	0,83
Karlovarský	143	0,24
Ústecký	442	0,27
Liberecký	214	0,20
Pardubický	501	0,38
Vysočina	376	0,29
Zlínský	239	0,16
Celkem	2 228	

Tabulka č. 6: Přehled zisků DS ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2006

Volby do Poslanecké sněmovny 2006		
Dělnická strana na kandidátce hnutí Právo a Spravedlnost (PaS)		
Kraj	počet hlasů absolutně	počet hlasů v %
Praha	937	0,14
Středočeský	1 992	0,32
Jihočeský	694	0,20
Plzeňský	1 084	0,37
Karlovarský	404	0,29
Ústecký	1 387	0,37
Liberecký	460	0,21
Pardubický	637	0,23
Královéhradecký	688	0,23
Vysočina	724	0,26
Jihomoravský	1 015	0,16
Moravskoslezský	1 044	0,17
Olomoucký	1 073	0,32
Zlínský	617	0,19
Celkem	12756	0,23%

Tabulka č. 7: Přehled zisků DS ve volbách do obecních zastupitelstev v roce 2006

Volby do obecních zastupitelstev 2006				
Obec	Kraj	počet hlasů absolutně	počet hlasů v %	počet mandátů
Výsluní	Ústecký	135	13,55	1
Rokytnice	Královéhradecký	1 396	11,71	2
Spálené Poříčí	Plzeňský	552	3,86	0
Údice	Ústecký	96	2,93	0
Vysoké Mýto	Pardubický	343	2,15	0
Kadaň	Ústecký	1 369	1,5	0
Chomutov	Ústecký	3 498	1,01	0
Jirkov	Ústecký	889	1	0
Havířov	Moravskoslezský	1 050	0,5	0

Pozn: Počet hlasů není odpovídající počtu voličů, jeden voličský hlas se násobí počtem kandidátů na příslušné kandidátce.

Tabulka č. 8: Přehled zisků DS ve volbách do krajských zastupitelstev v roce 2008

Volby do krajských zastupitelstev 2008		
Kraj	počet hlasů absolutně	počet hlasů v %
Středočeský kraj	4 070	1,02
Jihočeský kraj	2 454	1,20
Plzeňský	2 639	1,47
Karlovarský	1 019	1,23
Ústecký	2 881	1,19
Liberecký	1 157	0,89
Pardubický	2 229	1,28
Královéhradecký	1 838	1,02
Vysočina	1 671	0,92
Jihomoravský	2 146	0,56
Moravskoslezský	3 833	1,00
Olomoucký	1 605	0,82
Zlínský	1 323	0,68
Celkem	28 865	0,99

Tabulka č. 9: Přehled zisků DS ve volbách do Senátu v roce 2008

Volby do Senátu 2008		
Kandidát	počet hlasů absolutně	počet hlasů v %
Stanislav Hornák, volební obvod č. 81 (Uherské Hradiště)	1 095	2,88